

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 26 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 440

Τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» μεταφέρ-  
οῦνκεν στὴν ὁδὸ Οἰκονόμου 4 (Ῥεξάρ-  
χεια) καὶ εἶναι ἀνοιχτὰ τὸ πρωτὶ ἀπὸ τῆς  
10-12 καὶ τὸ δευτερόν ἀπὸ τῆς 3-6.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΑΦΗΣ. Στὰ μάτια σὲ κοιτῶ... — Στοῦ τρα-  
γουδιοῦ τὸ ἀγνιστικὸν νερό — Σὲ μιὰ ξεχασμένη (ποιή-  
ματα τοῦ Guy Charles Gros).

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Τετραστιχα (Γραντάφυλλο —  
Ἀφροδίτη — Θάλασσα).

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά — Οἱ μικτοὶ (Ψυχο-  
πάθος — Παλιὰ ἀγάπες — Τὸ ἐλιξίριον τῆς νεότητος)  
— Ἰδὺλλὰ Ἰωσήφ.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ. Ἀνέκδοτὴ πραγματεία γιὰ τὴ  
γλώσσα (συνέχεια).

ῬΕΓΚΑΡΗΣ. Τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγη. Β'. — Τὸ δαχτυλίδι  
καὶ τὸ κακόν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-  
ΣΗΜΟ.

## ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΟΥ ΓΥΓΗ

ΤΡΙΜΥΘΙΑ

Β'.

### ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΚΟ

Ἀφιερώνεται τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Δυὸ χρόνια εἶχανε περάσει ἀφ' ὅτου στὴ Βενετία  
ἔβριξα τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγη στὰ κύματα μέσῳ τοῦ  
Ἀδριατικοῦ. Βρισκόμεθα τότε, μὲ τὴν πάντα λα-  
τρεμένη μου τὴ γυναῖκα, μὲ τὴ Μυρρίνα, στὴ Ρώμη,  
στὴ Χώρα τὴν Αἰώνια. Κρίμα πού δὲν τιμωθήκα-  
με, οὔτε ἡ Μυρρίνα οὔτε γώ, νὰ χαροῦμε μῆτε τὴν  
αἰωνιότητα, μῆτε τῆς ποικιλόχρονης, τῆς ποικιλόχρη-  
σας, τῆς ἀπανωτῆς, τῆς αἰωνοστοιχασμένης τόντις  
ὁμορφίης τῆς. Μὰ ποῖός, ὅξω ἀκόμη καὶ ἀπὸ μᾶς,  
πρόσεχε στὰ μουστῆχ, στὰ μνήματα, στὰ χεῖρια τὰ  
παλιὰ ἢ τὰ καινούργια; Ὅτι πού φτάσαμε, ἀκο-  
λουθήσανε κατὰ πράματα τρομάρα. Κόντεψε νὰ πέ-  
σῃ τὸ σπῆτι τοῦ βασιλικῆς τῆς Σαβόγιας. Τὸ βάζαξα,  
μπορῶ νὰ πῶ, μὲ τὰ δυὸ μου τὰ χεῖρια. Τσακίστη-  
κε τοῦ θρόνου ὁ ἔχθρος, σωριάστηκε κατὰ γῆς. Ξε-  
χασμένα σήμερον ἱστορικά, ὅπως ξεχνιοῦνται ὅσα  
καὶ ὅσοι ἀποτύχανε. Τὰ κρύψανε κίβλας ἀμέσως,  
γιὰ τὸ γόητρο τῆς δυναστείας. Ἀπὸ τὸν ἴδιον λόγον,  
μὲ παραμέρισαν καὶ μένα, γιὰ νὰ μὴ λένε πῶς  
κιντύνεψε καὶ τὴ γλύτωσα.

Εἶτανε σὲ κείνον τὸν καιρὸ στὴν πρωτεύουσα  
τῆς Ἰταλίας ἓνας δημαγωγὸς ἀπὸ τοὺς φοβερώτε-  
ρους Σίλβιος τὸνομά του. Αἶω πῶς εἶτανε στὴν  
πρωτεύουσα, καὶ σωστὰ δὲν τὸ λέω. Ποῦ δὲν εἶτα-  
νε ἀφ' ὅτου; Παντοῦ τὸν ἐβλεπες. Πῶς πολὺ ἔμω-  
ς τὸν ἀντάμωνες στὴ Βενετία, στὴ Ρώμη καὶ στὴ Νεά-  
πολη. Ὅλο τὸ βασίλειο δικό του. Ἐτρεχε ἀπὸ τὴ  
μιὰ πολιτεία στὴν ἄλλην. Ἀξάρνα, χωρὶς νὰ τὸ  
καταλάβῃ κανένας, ἐφεβγε, βοδολοῦσε ἀπὸ τὴ Βε-  
νετία στὴ Νεάπολη, ἀπὸ τὴ Νεάπολη ἀνέβαινε στὴ  
Ρώμη. Καὶ πάντα ῥητόρεβε. Ἡ ῥητορικὴ του, κά-  
τι ἀφάνταστο ἄγρια, πυρωμένη, ἀρπαχτική. Μάθη-  
ση καμιά δὲν εἶχε, ἀναθροφῇ δὲν πῆρε καμιά. Οὔ-  
τε σκολεῖν πάτηρε οὔτε γρόμματα ἔξερε. Ἦξερε  
μόνον νὰ διαβάξῃ καὶ νὰ γράφῃ, καὶ τὸ κυριώτερον,  
νὰ μιλᾷ. Τοὺς ἀποφλόγιζε ὅλους. Ὁ ὅχλος τοῦ δὲν  
ἄλλαξε· κοπάνιζε ἀκατάπαρτα τὸ ἴδιον θέμα, δηλα-  
δὴ τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ. Ἐννεοῖται πῶς και-  
νούργιο τίποτα δὲν ἔλεγε· τόλεγε ὅμως μὲ τόση ζέ-  
ση πού φαινότανε καινούργιο. Τὸ μολογῶ πῶς καὶ  
μένα μιὰ φορὰ μὲ συνεπῆρε, πού πῆγα σ' ἓνα του  
συλλαλητήριον. Ἀπὸ μακριὰ μάλιστα μοῦ ἦρθε τὸ  
πρόσωπό του σὰ γνωστό. Μὰ θὰ γελάστηκα. Δὲν  
τὸ κάτεχε κανένας ἀπὸ τοῦ βασιτοῦσε. Ὡς καὶ τὸ-  
νομά του, Σίλβιος, φέφτικο· τῆλθηνό του, Μαρί-  
νος, ἢ σὰ θέλετε ῥωμαϊκῶς, Θαλασσινός. Κίπου  
ξεφάρεψε πῶς Σίλβιος σημαίνει ἄθροπος τοῦ ρου-  
μανιοῦ. Τὸ λοιπὸν ἀφ' ὅτου, ἀπὸ ἀντίθεση πρὸς τοὺς  
πλούσιους, πρὸς τοὺς ἀρχόντους τῆς πολιτείας καὶ  
τὰ λούσσα του, ἀντιπροσώπευε τὸ χοντρό, τὸ φτω-  
χόν, τὸν ἀναλλιέγγητο λαόν, πού ζῇ στὰ ρουμάνια,  
καὶ πού ὅσο καὶ ἂν εἶναι χοντρός. Ἐχει ὅμως τὴ δύ-  
ναμιν, κόφτει τὰ ξύλα πού ζεσταίνουσι τοὺς ἄλ-  
λους, τὰ ξύλα πού σὲ τί δὲ χρησιμεύουν, καὶ τώ-  
ρα, μ' ἓνα ξύλον ἄπαστο στὰ χεῖρα του τὰ σιδερέ-  
νια, κατεδαίνει στὴν πολιτείαν, νὰ γυρέψῃ, νὰ παιτή-  
σῃ τὸ δικαίον του.

Τὸν ἀκούγα καὶ μὲ διασκεδάζε ἢ κωμωδίζ, ἐ-  
πειδὴ ὁ περίφημος ὁ ρουμανάθρωπος, ὁ χοντρός, ὁ  
ἀναπαράδους, εἶχε παράδες στὴ διάθεσή του πού δὲν  
καταλάβαινες ἀπὸ τοῦ τοῦ μάζωνε. Τὸ πῶς περιέρ-  
γο εἶναι, πού μπέλικα τοὺς σκοποῦσε· σὸς συλ-  
λαλητήριον, οἱ περισσότεροι, ἐνῶ τὸν ἀκούγανε, στὴν  
τρεπούλα τοὺς χαδέθανε μὲ τὰ δάχτυλά τους, λίρες  
πού τοὺς τῆς εἶχε δοσμένες. Κι ὥστόσο τὸν ἀφίνανε  
ἦσαν νὰ βροντοφωνᾷ γιὰ τὴ φτώχεια τοῦ ρουμα-  
νιοῦ. Μῆτε τὸ συλλογιόντανε. Οἱ λίρες τοῦ δὲν  
μπάνανε σὲ λογαριασμό, ἅμα τῆς χτυποῦσαν ἀ-  
φ' ὅτου. Θαῖρῶ πῶς ἡ μεγαλήτερη δύναμὴ του, ἀφ' ὅ-  
του σὲ κάθε λόγον πού ἐδγαζε, ἡ δύναμιν καὶ πάντα ἡ  
δύναμιν τοῦ λαοῦ τοῦ γέμιζε τὸ στόμα, εἶτανε τὸ  
χαρτζιλίκι τὸ ἄσπρον. Εἶχε ὅμως καὶ ἄλλη μιὰ, φο-  
βερώτερη. Τῆς μέρες ἴσια ἴσια πού κατασταλάξαμε  
στὴ Ρώμη, διαδόθηκε μιὰ φήμην πού ἀρχισε ὁ κό-

σμος νὰ τρέμῃ ἀπὸ μιὰν ἄκρῃ στὴν ἄλληνε τῆς Χώρας τῆς Αἰώνιας. Καί, ταραχτήκε κι ὁ Πάπας ὁ ἴδιος· τὸ βασιλικὸ τὸ σπῖτι, ἀντίθετό του· μὰ ὅπως κι ἂν εἶναι, βασιλικό, κι ὅτι παθαίνει ἕνας βασιλιάς, μπορεῖ νὰ τὸ πάθῃ κ' ἕνας Πάπας. Ταραχτήκε ἀκόμῃ κι ὁ λαός, ποὺ δὲν τὸ πίστευε τόσο πρᾶμα, ποὺ ἴσως καὶ νὰ μὴν τὸ ἀντιλήφτηκε ὡς τὰ τότες, πὼς μετὰσωστά τῆς κιντύνεβε ἡ μοναρχία. Πάει πολὺ, πάει πολὺ, ψιθυρίζανε ἀναμεταξύ τους μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πρὶ ἀποφασισμένους παναστάτες. Καὶ τόντις πῆγαινε πολὺ. Νά, τί ἔτρεχε. Γνωριστήκανε, δημοσιεφτήκανε σὲ μιὰ φημερίδα ποὺ τὴ διέφτυνε τὸ κόμμα τοῦ Σιλβίου, κάττι λόγια βασιλικά, βαριά λόγια καὶ γιὰ τὸ λαό, καὶ γιὰ ἕναν ξένο ἡγεμόνα σύμμαχό του, λόγια ποὺ στὸ θυμὸ του ἀπάνω τὰ εἶχε πεῖ τίς προάλλες ὁ βασιλιάς, στὸ παλάτι του, στὸν πρωθυπουργό του, μόνον τοὺς οἱ δύο, λόγια ποὺ μὲ κανέναν τρόπο δὲν τ' ἐνοιώθες πὼς τὰ πῆρε ἀθρώπινο ἀφτί, καὶ ποὺ ὥστόσο τὸ ὕψος τους, ἡ οὐσία τους ἔδειχνε φῶς φανερό πὼς δὲν τὰ πλαστογράφησε κανένας. Ἐκαμε κιόλας τὸ λάθος ὁ βασιλιάς νὰ πάψῃ τὸν πρωθυπουργό του, σὰ νὰ τὰ διακοιωνήσε τάχα ὁ πρωθυπουργός, κ' ἔτσι νὰ τὰ ἐπικυρώσῃ πρὶ τ' ἑαυτοῦ. Μὰ οἱ κουθέντες οἱ βασιλικὲς τίποτα δὲν εἶτανε μπροστὰ στίς ψοδῆρες ποὺ ἡ **Σιλβα** — τὸρζανο τοῦ Σιλβίου, φυσικά — τύπωνε κάθε μέρα μὲ χοντρά γράμματα, κόκκινα. Εἶχανε, λέει, στὰ γραφεῖα τους, ἑτοιμα καὶ φρέσκα, μερικὰ χαρτιά ποὺ ἀφορούσανε τὰ σπουδαιότερα μυστικά τοῦ Κράτους, χαρτιά ἐπίσημα, μὲ τὴν βούλλα τῆ βασιλικῆς, μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ βασιλιά. Δίνανε κιόλας νὰ καταλάβῃ ὁ κόσμος, ἀπὸ κάποια συμπερίληψη τῆς γραφῆς, ἀπὸ κάποια ὑπονοήματα, πὼς τὰ ντοκουμέντα δὲ χωρατέθανε. Καὶ γνήσια ὅσο παίρνει. Δὲ θὰ γλύτωνε τὸ στέμμα. Ὑποθέτω πὼς ἀργούσανε νὰ τὰ βγάλουνε στὴ μέση νέττα σκέττα, ἐπειδὴ ὁ νόμος ἀπαγόρευε τέτοιον εἶδους ἀνακοίνωση, καὶ σ' ἄλλο πὼς θὰ τοὺς καταδικάζανε τὰ δικαστήρια. Προσμένανε τὸ λοιπό, ἡ κοινὴ γνώμη νὰ ἐρεθισθῇ, νὰ διαδηλωθῇ μὲ τόση ἐνέργεια, ποὺ νὰ φτάσῃ στὸ σημεῖο μονομασίας, ὅπου πατεῖς με πατῶ σε, θρούβαλλα καταντοῦνε καὶ νόμος καὶ δικαστήρια. Ἰσα ἴσια ἔγινε κι ἄλλο λάθος ἀπὸ μέρος τῆς Κυβέρνησης. Δὲν τόλμησε νὰ παύσῃ πόδι, νὰ καταγγείλῃ ἀμέσως τὸ Σιλβίο μήτε τὴ σύνταξί τῆς **Σιλβας**. Προσπάθησε ἡ ἀστυνομία κρυφά, νὰ πιάσῃ τὸν ἡμαχικό, νὰ τονὲ φυλακώσῃ, γὰ νὰ κοπῇ τῆς Πανάστασης τὸ κεφάλι. Μὰ ποὺ νὰ τὸν πιάσῃ; Ποιὸς τὸν ἔπιανε τὸ διασπασμένο; Λὲς καὶ τοὺς ξέφευγε στὴ στιγμή ποὺ ἐλπίζανε νὰ τὸν τ' ἀκλώσουνε τοὺς ξεγλιστροῦσε ἀπὸ τὰ χέρια, σὰν ξεπίτηδες γιὰ νὰ τοὺς βεζιλέψῃ. Ἀφαντος κι ἀφαντος. Τὸ σύστημά του καὶ πάλε· ἀπὸ τῆς Ῥώμης στὴ Νεάπολιν κι ἀπὸ τῆς Νεάπολιν στὴ Βενετία, δίχως νὰ τὸ πάρῃ ὁ νοῦς σου πότε πρόφταινε. Ἡ ἀστυνομία τὸν ἔχανε — καὶ τ' ἔχανε. Μαθέφτηκε τὸ πρᾶμα. Κορυφώθηκε ὅλα, ἡ ἀποτυχία, ὅσο κ' ἡ ἀπόπειρα τῆς ἀστυνομίας, ἀνάψῃσε τὰ κεφάλια. Περεχυμένος στὴν πρωτέδουσα ὁ λαός· ἀγριέθανε οἱ δρόμοι. Τώρα πιά, δὲν ἔχει θὰ βγαίνανε τὰ ντοκουμέντα. Δηλαδή, ὡς καὶ τὰ ντοκουμέντα δὲν τοὺς φαινόντανε τίποτα, στὴ βρά-

ση τοῦ πολέμου, στὴν πυρκαγιά ποὺ τοὺς· πύρωνε ὅλους τὰ μυαλά τους. Θέλανε τελειωτικά, τὴν Ἱταλία νὰ λυτρώσουνε ἀπὸ τὸν τύραννο, ἔτσι λέγανε, θέλανε, στὴ θέση τοῦ τυράννου, νὰ προκηρύξουνε διχτάτορα τὸ Σιλβίο.

Τὴν Ἱταλία ἡμεῖς, ἂν καὶ ξένου, τὴν ἀγαπούσαμε. Δὲν ἀγαπούσαμε τὸ Σιλβίο, ἐπειδὴ κι ἀπὸ πρώτη ἔψη τὸν κρίναμε γιὰ βέρο τυχοδ' ὄχτη. Ἀμαρτία νὰ καταστραφῇ τέτοιος τέπος ἀπὸ τέτοιο ἀσυνειδίχτο παναστάτη, ἀπὸ ἕναν ψευτάρθρωπο τοῦ βουμανιού. Τί νὰ κάμουμε ὥστόσο ἡμεῖς, καὶ τί μποροῦσαμε; Τὸ βράδι, γυρίζαμε σπῖτι μας, διαβάζαμε τίς φημερίδες. Σὰ νὰ μᾶς ἔδερνε ἡ θερμὴ καὶ μᾶς, σὰ νὰ μὴ μᾶς ἀρκούσανε τὰ λαχανόφυλλα ποὺ ἀγοράζαμε ἀπὸ τὰ χαράματα, σὰ νὰ γυρέδαμε κι ἄλλα. Καὶ ὅμως μιὰ βραδεῖά, τὰ πέταξα χάμω, τὰ σιχάθηκα. Παρακάλεσα τὴ Μυρρίνα, ποὺ ἂν τὸ θυμάστε, ἤξερε ὥραϊα νὰ παίξῃ μισλί, νὰ μοῦ παίξῃ ἕνα κομμάτι. Δὲν τὸ ὑποφιαζόμουνε πὼς ἀπὸ τῆς μουσικῆς τῆς θάδωνε ὁ γλυτωμένος τῆς Ἱταλίας. Ἐπαίξε τόσο γλυκά, τόσο οὐράνια ποὺ τῆς εἶπα, πὼς γιὰ νὰ μείνῃ ἀξέχαστη ἀναμεταξύ μας ἡ τέρψη ποὺ τῆς χρωστεύσα, ἐκείνη τὴ βραδεῖά, θὰ μοῦ δώσῃ τὴν ἀδεια τὴν ἀερριανή, νὰ πάω νὰ τῆς φέρω ἕνα βραχιολάκι ποὺ τὰ πόγεμα τὸ εἶχα διητὴ βιτρίνα ἐνὸς χρυσουχοῦ. Ἦθελα μάλιστα νὰ μὴ ἀμέσως, μήπως καὶ μὲ προλάβῃ κανεὶς. Μὰ μὲ τίς παλιοφημερίδες, ποὺ φωνάζανε οἱ μάγκες, νὰ σοῦ βγάλουνε τὰ φτιά σου, μὲ τὴν ἀντάρα, μὲ τὸν ἔχλο, παρασυνέθηκα καὶ δὲν μπῆρεσα. Γνώριζα κιόλας τὸ μαγαζὶ. Λοιπὸν ἄδριο, εἶπα μέσα μου.

Τὸ χρυσουκάδικον, *Via degli Orefici*, ἔακουστέ καὶ στὴ Ῥώμῃ κι ἔξω ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Ὁ ἱδρυτὴς του καὶ νοικοκύρης, ὁ Καστέλλης, καλλιτέχνης συνάμα κι ἀρχαιολόγος μὲ μάθηση, μὲ γούστο. Συλλογίστηκε νὰ μιμηθῇ τὰ διάφορα χρυσαφικά ποὺ ἀνακαλύφανε στίς νεκρὸχωρὲς τῆς Ἑτρούριας, στὸ Κιούζι καὶ στὸ Κορνέτι. Τὰ μιμήθηκε, τὰ σκέλισε, τὰ τέρνεψε τόσο πιτῆδεια, ποὺ φαντάζανε σὰν ἀριστοεργηματάκια πρωτότυπα. Πέτρες δὲν ἔβαζε, δούλεβε μόνο τὸ μάλαμα κ' ἔτσι σοῦ εἶχανε κάττι πρὶο πρὶο ἀριστοκρατικὸ ἀπὸ τὰ συνηθισμένα, τὰ κοινά, ποὺ ὅσο πλούσια κι ἂν εἶναι μὲ τὰ διαμάντια τους ἢ τὰ μαργαριτάρια τους, πάντα δείχνουνε λιγώτερη ἀφέλεια, ποὺ νὰ πῆς, μὲ τὸν περσότερο τὸν ἔχλο τους. Κατάντησε μόδα στοὺς ἀνώτερους κύκλους τῆς κοινωνίας νὰ τὰ φοροῦνε καὶ νὰ τὰ προτιμοῦνε. Ψυχολόγος κιόλας ὁ καλλιτέχνης μας. Κατάλαβε πὼς γιὰ νὰ τὰ γυρέδουνε οἱ πλούσιοι καὶ πρὶο ἀπὸ τὰ πετράδια, ἔπρεπε νὰ κοστίζονε καὶ πρὶο πολὺ. Ὁ μόνος φόβος, ἔτανε μήπως ἀπομείνῃς δίχως κάλπηκη γαζέτα.

Ποῦ νὰ τὸ φανταστῶ πὼς ἴσια ἴσια στοῦ Καστέλλου, μὲ καρτερούσε ἄλλος φόβος. Τὸ μαγαζὶ κλεισμένο. Τὸ σπῖτι βουδὸ. Νόμισα πὼς κλείσανε ξατίας τῆς πανάστασης. Ἀνοιχτά ὅμως ὅλα τὰλλα μαγαζιά τῆς Βίας. Ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ νὰ κλείσῃ τὸ πρὶο σημαντικό τους;

Κουδούνισα, χτύπησα, ἔκαμα. Πρόδαλε στὸ τέλος ἀπὸ τὸ παράθυρο, δειλά, ἕνα πρόσωπο κερί. Μὲ

ρώτησε τί θέλω. Τοῦ ἀποκρίθηκα. Ὁ Καστέλλης ὁ ἴδιος. Κόιταξε γύρω γύρω μὲ προφύλαξη κωμική, χιλιόματη, ἀλήθεια, ἡ λέξη τῆς πρέπει. Μισσαναστέναξε ἡ πόρτα καὶ μπήκα. Κι ἀμέσως τοῦ ζήτησα τὸ βραχιόλι. Ἄχ! τί δαρμὶ τότες καὶ τί κλάματα!

—«Τὸ βραχιόλι! τὸ βραχιόλι! Νὰ μοῦ εἰλπει μόνο ἀπτό! Μοῦ τὰ κλέφτουνε, δλα, δλα. Κάθε μέρα. Κάτι πράματα τραγικά!»

Τοῦ ἀποκρίνουμι κρύα καὶ λογικά:

—«Πρέπει νὰ πιάσετε τὸν κλέφτη!»

Ἄμα ποῦ ἀκουσε γιὰ κλέφτη, κέρωσε ἀκόμη παραπάνω, ἔμψηξε τίς φωνές:

—«Ὁ κλέφτης εἶναι, κύριέ μου, ἓνα πνέμα, ἓνα φύσημα, ἓνας ἀνεμος. Δὲν τὸν πιάνεις. Θέ μου, Θέ μου, θὰ εἶναι κανένα στοιχειό!»

Τὸν ἠσύχασα ὅσο μπόρεσα. Ἡ περιέργεια μὲ δαιμόνιζε, νὰ μάθω. Κάμποσος κόπος χρειάστηκε, ὥσπου νὰ τὸν καταφέρω νὰ μοῦ δηγηθῇ τὰ καθέκαστα.

Κάθε μέρα—ὅπως ἔλεγε καὶ τὸ ξανάλεγε ἐλοένα μὲ φρίκη—κάθε μέρα παρατηροῦσε πῶς ἀπὸ καιρὸ λιγοστέδανε, ἔχι μόνο τὰ πιὸ ἀκριβὰ του, μὰ καὶ τὰ ὠραιότερα χρυσαφικά. Τὸ πιὸ περίεργο, ποῦ καὶ τῇ νύχτᾳ ξακολουθοῦσε ἡ κλεψιά. Ἐνα βράδι, προτοῦ ἀνεθῇ νὰ πλαγιάσῃ, ἔμεινε μοναχός του στὸ μαγαζί, τάρραδισε, τάρραλε σὲ τάξη, μέτρησε καὶ τὰ χρήματα ποῦ εἶχε στὸ σερτάρι τοῦ γραφείου, κλείδωσε καὶ τράβηξε στήν κρεβατοκάμερή του ἀπάνω. Τὸ πρῶτ', ἔδειο τὸ σερτάρι, φεδγάτα καὶ καμὰ δεκαεὶα κομάτια. Αἰσιπὸν οὔτε ὑπάλληλος ἔφταιγε, οὔτε δοῦλος—ἐξὸν ἂν εἶχε τὸ κλειδί, ποῦ δὲ φαινότανε πιθανὸ διόλου. Γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅμως, τὴν ἄλλη νύχτᾳ, κρύφτηκε πίσω ἀπὸ ἓνα παραθυράκι, ἓνα εἶδος φεγγίτη ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζί κι ἀπ' ὅπου ἔβλεπε μέσα στὰ σκοτεινά. Πρόσμενε. Μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι. Ὅτι ποῦ βολέφτηκε δίχως κρότο κανένα στὸ μέρος ἀπτό, καὶ τόμου ἀναψε στὴ σάλα μέσα τὸ φῶς τὸ ἡλεκτρικό.

Τὰ μάτια τοῦ Καστέλλη μαζ τέσσαρα. Ψυχή. Ἄξαφνα, ἓνα βραχιόλι σηκώνεται στὸν ἀέρα, μοναχό του. Σηκώνεται δεύτερο καὶ σηκώνεται τρίτο. Ἐπειτα κατεβαίνουνε μιὰ σταλιά τὰ βραχιόλια, βυθίζονται πάλε στὸν ἀέρα καὶ χάνονται! Μόλις ποῦ δὲν ἄφησε ὁ Καστέλλης τὸ πιστόλι νὰ πέσῃ χάμω. Βάσταξε τὴν ἀνάσα του κ' ἔδραμε ὡς ἀπάνω, γκρεμισμένος ἀπὸ τὸν τρόμο. Πῆγε στὴν ἀστυνομία. Τὰ ξήγησε, τὰ ξεδιάλυσε μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σίμα. Γελάσανε, τὸν κοροιδέσανε. Τοῦ δῶσανε φύλακα, νὰ παραμονεύῃ στὸ μαγαζί, νὰ διοῦμε τότες πένεται ἢ δὲν πιάνεται ὁ κλέφτης. Τὸν ἔπιασε ἀπαράλλαχτα ἡ ἀστυνομία ὅπως ἔπιασε καὶ τὸ Σιλβίο. Ἀκόμη χειρότερα μάλιστα, ἐπειδὴ ἀκολούθησε θάνατος ἀνθρώπου. Ὅταν μπήκανε, τὴν ἀβγή, ὁ φύλακας ἑσπλωμένος κάτω, νεκρός. Ἐτριξε κιόλας ἡ πόρτα δυνατά, σὰ νὰ τὴ σκουντοῦσε κάποιος, νὰ βγῇ, μ' ἓνα χάχανο σατανικό. Εἶχε γίνῃ ὁ φόνος τῇ νύχτᾳ τὴν περασμένη. Σφάλαιζε ὁ Καστέλλης τὸ μαγαζί.

Σὰς τὰ συντομέδω. Τελειωμὸ δὲν εἶχε ἡ κουβέντα κ' ἡ ἀπελπισία του. Τονὲ λυπήθηκα. Ἐμει-

να βαθιὰ βαθιὰ συλλογισμένος. Ἐνα λόγο τοῦ εἶπα μονάχα:

—«Νὰ μὲ προσμένετε ἀπόψε. Ἴσως ξανάρθω. Ἀπόψε ἢ ἄθριο.»

Πέρασε ἡ μέρα καὶ λεζούλα δὲν ξεστόμισα σπῆτι. Μόνο ποῦ τὰ δηγήθηκα δλα τῆς Μυρρίνας. Ἐπειτα σῶπασα. Σῶπαινε κ' ἡ Μυρρίνα. Τὰ ἴδια στοχαζόμεστα κ' οἱ δύο μας. Μὰ δὲν τὸ κατορθώναμε, δὲν μπορούσαμε νὰ μιλήσουμε. Δοῦλεβε δοῦλεβε τὸ μυαλό μου καὶ δὲν τὸ κατάφερνα, ὅσο κι ἂ γύρεθα νὰ ξεκαθαρίσω μερικὰ ποῦ μοῦ ἐρχόντανε σὰν πολὺ σκοῦρα.

Στις δύο τὰ μεσάνυχτα, ξύπνησα κι ἀναψατσιγάρο.

—«Τί ἔχεις;» Μὲ ῥωτᾷ ἡ Μυρρίνα. Ἦξερε πῶς ἔταν εἶχα κάτι, ἀναψατσιγάρο.

—«Ἀκουσε, γυνῶ καὶ τῆς λέω. Ἀπτός ὁ κλέφτης, ἀδύνατο νὰ μὴν ἔχη τὸ δαχτυλίδι!...»

—«Μὰ πῶς γίνεται; Ἡ θάλασσα!...»

—«Θὰ βούτηξε νὰ τάρπαξῃ ὁ... βαρκάρης, ὁ γκοντολιέρης μας!»

Σύσωμη ἔφριξε ἡ Μυρρίνα.

—«Ἐννοια σου, τῆς κάνω. Τώρα βρήκα πιὰ τὸν τρόπο νὰ τὸν πιάσω.»

Δὲν τὴν τρόμαζε ὁ κίντυνος, τῇ Μυρρίνα. Ἡ μεγάλη της ἡ ψυχὴ ἔβλεπε μόνο πῶς γινότανε κόσμου ἀφανισμός, καὶ τὸ κακό, σὰν τάνταμώνει στὴ στράτα τοῦ κανείς, πρέπει νὰ τὸ ξολοθρέψῃ. Ἀπτό ἦξερε ἡ Μυρρίνα. Μ' ἐμπιστεδῶτανε κιόλας. Εἶδε στὴ ματιά μου πῶς τὰ εἶχα δλα ταχτοποιημένα.

Ἐρριξα τὸ τσιγάρο καὶ κοιμήθηκα. Πρῶτ' πρῶτ', ξαναγύρισα στοῦ χρυσοχοῦ.

—«Ἐχτές δὲν μπόρεσα νάρθω. Σήμερα ἐρχομαι, γιὰτὶ βέβαιος εἶμαι πῶς θὰ τὸν πιάσω, τὸν κλέφτη σου.»

—«Ἀφήστε, ἀφήστε, γιὰ τὸ Θεό. Θὰ πάθετε καὶ σεις.»

—«Νὰ κάμετε ὅπως θὰ σᾶς ἐδηγήσω. Τὰ λόγια περιττά. Ἐλάτε δῶ μαζί μου. Νὰ μὲ πάτε σὲ κανένα μέρος τοῦ σπιτιοῦ ὅπου νὰ μὴν πηγαίνῃ κανένας, ποῦ νὰ μὴν ἔχη κ' ἐπιπλα πολλά.»

Δὲν καταλάβαινε ὁ καθημένος.

—«Πῶς συμφωνήσαμε; Τίς ἐδηγίεσ μου! Καὶ νὰ μὴ μὲ ῥωτᾶτε.»

Μὲ πῆγε κι ἀπόρησε περισσότερο ἀκόμη, ἔταν ἄξαφνα, προτοῦ βγάλω μιὰ, ἔκαμα γύρους καὶ γύρους στὸ καμαράκι, ὥσπου νὰ μὴν ἀπομείνῃ ἀπάτητη, ἀψαχτη, μιὰ γωνιά. Σὰ βεβαιώθηκα πῶς εἶμαστε μόνον, τοῦ σημειώνω τὰκλόυθα:

—«Τὸ μαγαζί σας ἀνοιχτό. Πρέπει ὅμως νὰ εἶναι πολὺς κόσμος μέσα. Πλητὸς, πλητὸς. Λέτε σὲ φίλους, σὲ γνώριμους, κ' ἐγκοლა γεμίζει. Πρὸς τὸ βράδι, μιὰ ὥρα, μιάμιση προτοῦ κλείσετε, τοὺς παρακαλεῖτε νὰ κοπιάσουνε ὅσω...»

—«Μὰ θὰ εἶστε καὶ σεις μαζί μου!...»

—«Ὁχι! Ἐγὼ ἴσια ἴσια δὲν πρέπει νὰ φαίνομαι. Νὰ μὲ βάλετε τῇ νύχτᾳ πίσω ἀπὸ τὸ φεγγίτη. Νὰ φροντίσετε νὰκοίγῃ ὁ φεγγίτης χωρὶς κόπο κανένα, καὶ τὰ πιὸ πολύτιμα χρυσαφικά, νὰ τὰ συγυρίσετε σ' ἓνα τραπεζάκι ἀπάνω, ποῦ νὰ εἶναι μπροστὰ στὸ φεγγίτη. Τόσο καὶ φτάνει!»

Ποτέ μου πιά λαχταρεμένα δὲν ἀνυπομόνησα ὥσπου νὰ νυχτώσῃ. Στὸ τέλος, ἀφοῦ ἔμεινα κρυμμένος ἴσια μὲ τότες στὸ καμαράκι, κατέβηκα, χῶθηκα πίσω ἀπὸ τὴ σκάλα. Δὲν παραμόνεψα τοῦ κάκου. Τὰ μάτια μου καρφωμένα στὰ χρυσαφικά. Σὲ λίγο βλέπω ἓνα καὶ σαλλέει. Ὁρμητικά, σπρώχνον τὸ φεγγίτη, σπάνω τὸ τζάμι, ἀρπάζω δυνατὰ τὸ χρυσαφικό. Δηλαδή τὸ χέρι ποῦ τὸ κρατοῦσε. Ἄμα βρῆκα τὸ ἓνα χέρι, βρῆκα καὶ τᾶλλο. Τᾶσφιξα τρομαχτικά. Καὶ γύρισα τὸ δαχτυλίδι!

— «Νά σου, ὁ φίλος!» τοῦ φωνάζω.

— «Ἄ δὲ μὲ ξάφνιαζες, δὲ θὰ μὲ τσάκωνες; ἔτσι.» Κ' ἔτρεμε πὺδ πολὺ ἀκόμη ἀπὸ τὸ φόβο παρὰ ποῦ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ θυμὸ.

Δὲ χάσεμέρησα. Δὲν τὸν ἄφησα νὰ νασάνῃ, καὶ σαστισμένος ὅπως εἶτανε, τοῦ τραβῶ τὸ δαχτυλίδι, τὸ καθίζω στὸ δάχτυλό μου.

— «Τώρα, ματάκια μου, εἶσαι δικός μου. Ὁ ἀφέντης εἶμαι γώ. Στάσου νὰ τὰ ποῦμε.»

Ἀνοίγω τὴν πύρτα μὲ τὸ κλειδί ποῦ τὸ εἶχα στὴν τζέπη μου. Τοῦ δείχνω ἓνα πιστόλι καὶ τοῦ λέω

— «Μὴν κουνήσῃς. Ἡ γίνουμαι ἄφαντος καὶ σὲ σκοτώνω!»

Καὶ τὸν κοίταξα, πρώτη φορά. Τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὸ φεγγίτη, δὲν τόδελεπα καλὰ, δὲ φαίνότανε.

Τὸν τηρῶ, τὸν τηρῶ τώρα καὶ σαστίζω. Σαστίζω περισσότερο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν κλέφτη. Ποιὺς θαρρεῖτε νὰ εἶτανε; Ὁ Σίλβιος, καλέ, ψυχὴ καὶ σάρκα!

Μὲ πήρανε τὰ γέλια.

— «Νὰ σοῦ πῶ, ἀδερφέ, τοῦ κάνω. Ἀφτὸ ἀξίζει λίγη κουδέντα. Ἡ νύχτα μακρινή. Ἔχουμε ὦρα. Μὴ σὲ μέλῃ. Κανένας δὲ θὰ μᾶς ἀντισκόψῃ. Ὅλοι τοὺς ξαρωμένοι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ παπλώματά τους. Μπράβο σου ποῦ τὸ κατάφερες, νὰ μοῦ τοὺς συζαρώσῃς ἔτσι, ἀπὸ τὸ φόβο. Θὰ ὠφελήθῃ καὶ γώ. Νὰ μοῦ δηγηθῇς τὰ ἱστορικά σου, ἀπὸ τὴν ἀρχή. Νὰ διασκεδάσουμε. Εἰδεμή, σὲ παραδίνω ἀμέσως!»

Ποῦ νὰ ντισταθῇ ὁ Σίλβιος; Στὸ χέρι μου, σπαρταριστός. Καὶ πρόσμενα τί θὰ μοῦ πῇ.

Δὲν κρατήθηκα ἑμῶς καὶ ῥώτησα πρώτος.

— «Εἶσαι σὺ ὁ βαρκάρης τῆς γκόντολας;»

— «Ἀμέ, ποιὺς ἄλλος; Ἐγὼ εἶμαι.»

— «Καὶ πῶς ἤξερες, πῶς μπόρεσες νὰ τὸ πιάσῃς, πῶς τὸ βρῆκες στὴ θάλασσα τὸ δαχτυλίδι;»

— «Ἀφοῦ τὸ θέλετε, ἀφέντη, ἐλάτε πιά, ὅλα νὰ σᾶς τὰ ξεμυστηρεψῶ.»

Καὶ στρώθηκε σὲ μιὰ καρέγλα, στὸ μαγαζί, ἀνάμεσα στὰ εἰδῶν εἰδῶνε χρυσαφικά ποῦ μᾶς περιτριγυρίζανε. Ὁ Σίλβιος ὁ περίφημος, τώρα, μονομιάς, ξαναγινότανε βαρκάρης. Μ' ἔλεγε ἀφέντη. Μπορεῖ νὰ πῇ — τί δὲν ἐλπίζει κανεὶς; — πῶς θὰ τονὲ λυπηθῇ καὶ θὰ γλυτώσῃ. Αὐτὸ καὶ δὲν τοῦ κόσιζε τίποτα νὰλλάξῃ τρόπους καὶ ὕφος, μὲ τὴν ἰδια τὴν ἐφοχία ποῦ εἶχε γίνεϊ ἀπὸ βαρκάρης δημαγωγός.

— «Νὰ μὲ συμπαῖσατε, ἀφέντη. Μὰ κουτὸς δὲν εἶμαι.» Ὅταν πήγαμε τότες στὴ Ζουέκα καὶ ἀνεβήκατε στὸ λιθαδάκι ξέγνοιαστοι, ἐγὼ κάτω μυρίστηκα,

πῆτε το καὶ ἀπλὴ περιέργεια, σὰ θέτε, γιὰ τὸ τί γυρέδουε ἀρχόντοι σὰν τοῦ λόγου σας — γνώριζε ὁ Σίλβιος τὸν τρόπο τὸ μελένιο τοῦ κοπιλιμέντου — σ' ἓνα ξερονήσι ὅπου ἐμεῖς εἰς φτωχοὶ δὲ ζυγώνουμε. Τίποτις μυστικά, ὅπως καὶ ἂν εἶναι. Ἡ γκόντολα, χρυσὸ μου ἀφεντικό, ἔμεινε κολλητὰ στὸ μέρος ὅπου κατεβήκατε. Κρυμμένη πίσω ἀπὸ τὸ κορφοῦλάκι, ἂν τὸ θυμάστε, δίπλα στὸ γιὰλὸ κάτω. Τὰ λόγια σας μὲ τὴν Κυρία, ἔτσι, ἄκρες μέσες, τάρπαξε τάρτι μου. Τί νὰ σᾶς κάμω κιόλας, ποῦ ἡ πολύφερη ἀρχοντιά σας ἀνακατέδατε κάπου κάπου στὴν ὁμιλία καὶ τὰ βενετσιάνικα τὰ χυδαῖα μας — ἀλήθεια! δίκιο εἶχε ὁ Σίλβιος· τὴ λατρεύαμε τὴ λαλιὰ τῆς χώρας ὅπου ἀγαπηθήκαμε καὶ τὴ μιλούσαμε. — Ὅταν τῆς τὸ μολογῆσατε, τῆς πανόμορφης ἀρχόντισσας πῶς ἄφαντος περάσατε ὡς τὸ παλάτι ἀπὸ τὰ στενὰ τῆς Βενετίας, βενετσιάνικα τῆς τὰ ξηγῆσατε Ἀποφάσισα πιά τότες πῶς τὰ δυνατὰ μου θὰ βάλω, νὰ μὴ χαθῇ τὸ δαχτυλίδι. Ἄμα προστάξατε νὰ βγοῦμε ἀλάργα στὸ Ἀδριατικό, ἐγὼ διάλεξα πῆχτες ἓναν τόπο ποῦ τὰ νερά εἶτανε ῥηχὰ ῥηχὰ. Θὰ παρατηρήσατε πῶς ἐκεῖ τὰ κύματα σαλέδανε μιὰ σταλούλα, καὶ θαρρῆφατε βέβαια πῶς σαλέδανε ἀπὸ τὴ θάλασσα. Μὰ σὲ μᾶς θάλασσα δὲν ἔχει — ἂ μοῦ δίνετε τὴν ἄδεια δηλαδή νὰ σᾶς ἐναντωθῶ μιὰ φορά. Πρέπει νὰ πᾶς μακριὰ μακριὰ, νὰ διῆς τὴ θάλασσα πῶς εἶναι. Πράματα δὰ ποῦ τὰ γράφει καὶ τὰ πᾶγγελμά μου, μὲ τὸ συμπάθειο. Στὴ Βενετιά μας ὀλοτρόγυρα, λίμνη. Σαλέδανε τὰ νεράκια ἐκεῖ δὰ, στὸν πάτο ἐπειδὴ εἶχε κάτω μικροῦλὰ μυτερὰ βραχάκια, ὅπου σκουντάφτει τὸ κύμα κ' ἔτσι γίνεταί κάποια ταραχούλα. Χρειάστηκε μάλιστα, γιὰ νὰ μὴ σκουντάφω καὶ ὁ ἴδιος μὲ τὴν γκόντολα, ἔ! χρειάστηκε ἡ μαστοριά ἡ δική μου, γιὰτὶ νὰ μὴν τὸ καψκηθῶ; Καὶ γυάλισε τὸ πρόσωπό του, ἀπὸ τῆς τέχνης τοῦ τῆ θύμησῃ. Ἄμα εἶδα πῶς ἐκεῖ καὶ ὄχι ἄλλο, ποῦ τὸ φοβόμουνε, βίεξατε τὸ δαχτυλίδι ἀνάσανα. Ὅτι ποῦ γυρίσαμε στὴ Βενετιά, τράδωξα γραμμὴ ὡς τὰ βραχάκια. Ἐμένα ἡ θάλασσα μὲ ξέρει μάννα μου εἶναι ἀφέντη. Μήπως δὲ μὲ λένε κιόλας Μαρίνο; Παρατσούκλι μου καὶ τοῦτο δηλαδή. Τὸνομά μου, Πέτρος. Ἔτσι. Μὰ στὸ βούτηγμα κανέναν δὲ μὲ περνᾷ. Βούτηξα δυὸ τρεῖς τέσσερες φορές, ἀφέντη μου. Τοῦ κάκου! Ξαναβούτηξα πάλε ἄλλες τρεῖς. Ἐφτά, ποῦ λείπει ὁ λόγος. Ἐ! δὲν τᾶξιξα νὰ τὸ βρῶ; Ἡ Παναγία μὲ βρῆθησε. Τὸ βρῆκα.

Κόντεψα νὰ λωλαθῶ ἀπὸ τὴ χαρὰ μου. Ἀμέσως τὸ δοκίμασα καὶ ἄφαντος ἔγινε τὴν ἴδια τὴ στιγμὴ. Μὲ πήρανε τότες τὰ γέλια. Συλλογίστηκα, τί γλέντι! Κόκκαλο θὰ τοὺς κάμω τοὺς σοβαρκάρηδες μου. Εἶμαι καὶ λιγάκι παιχιδιάρης. Θὰ διῆτε, γλυκέ μου ἀφέντη, πῶς κακὸ δὲν ἔδαλα μὲ τὸ νού μου. Εἶπα μόνον νὰ τοὺς ζυπάσω, νὰ μὴν ξέρονε τί τοὺς γίνεταί. Γύρισα λοιπὸν ἀπὸ μέσα τὸ δαχτυλίδι, κάθησα στὸ κουπί, πέρασα ἐκεῖ ποῦ στρίβει ὁ κάδος τῆς Ζουέκας, ἀνάψα τὰ κουπιά μου, καὶ νὰ σου με, ματάκια μου, στὸ μεγάλο τὸ Κανάλι, στὴν μπασιά του, νὰ τρέχω, καὶ ἀπὸ τοὺς ὄχτους νὰ θωρᾷ ὁ κόσμος γκόντολα χωρὶς γκοντολιέρη, νὰ περνᾷ!

Ξεκαρδιζόμουνε, σὰν τὸν τρελό, καὶ σκόπεδα



νάνεδω έτσι όλο τὸ κανάλι, νὰ πάρω καὶ τὰ καναλάκια μας, νὰ βουδαιθούνε ὁ κόσμος. Καλὰ ποὺ δὲν ξακολούθησα. Μοῦ φάνηκε ἀπὸ μακριὰ μακριὰ σὰ νὰ ξάνοιγα κάποια κίνηση στὸ *Rio degli Schiavoni*. Ἐνας βαρκάρης σὰ νὰ ἐτοιμαζότανε κιόλας.

— «Κι ἂν ἐρθοῦνε ἀξαφνα, συλλογίστηκα, μὲ τίς γκόντολες; Κι ἂ γιουρουντίσουνε στὴ δική μου ἀπάνω; Πηδῶ! Βέβαια. Ποῦ ἔμως νὰ πηδήσω; Ἄν εἶτανε μέσα στὴ χώρα, ἐφκολο, μὲ τὰ δρομάκια καὶ τὰ γεφυράκια. Μὰ ἐδῶ; Νὰ βουτήξω; Βουτοῦνε κι ἄφτοι. Θὰ φαίνεται κιόλας ἀπὸ τὰ κύματα πὼς κολυμπῶ. Πὼς κολυμπᾷ ὁ Διάβολος; Γιατί ἔτσι θὰ λένε καὶ γιὰ τοῦτο θὰ μυνώνωνται κειπέρα, στὸ *Ῥίο*. Εἶναι ἀξιοὶ μάλιστα, γιὰ νὰ πιάνουνε τὸ Διάβολο νὰ μὲ κυνηγήσουνε μὲ τοὺς σταθρούς, νὰ μοῦ σπάσουνε τὴ βράχη μὲ τὸ σταθρό τους.»

Μὲ νέκρωσε ὁ λογισμός. Στοχάστηκα καὶ τὴν Παναγιά, ποὺ μὲ βοήθησε στὸ δαχτυλίδι. Δὲν ἔκανε νὰ μὲ πάρουνε γιὰ τὸν Καταραμένο, ἐμένα.

— «Πίσω! Πίσω!» εἶπα μέσα μου.

Καὶ ἰδιοστιγμῆς βρέθηκα ξανά στὸν κάθο τῆς Ζουέκας. Τὸν ἀριθμὸ τῆς γκόντολας δὲν πρόφτασε κανεὶς νὰ τὸν σημειώσῃ. Ἐβαλα στὴ θέσῃ τὴν πέτρα, τὴ γύρισα δηλαδὴ ἀπ' ἐξῶ. Καὶ ἤσυχα ἤσυχα πιάνω τὸ *Rio della Croce*, ἤσυχα ἤσυχα πάλω πάλε στὴ χώρα.»

Ἐσκυψε ὁ Σίλβιος τὸ κεφάλι του, λυπητερά.

— «Νά! Ὅλο τὸ δυστύχημα, σεδασμένε μου ἀφέντη, ὅλο μοῦ ἤρθε ἀπὸ τὴν ἡτυχία ἐκεῖνῃ τοῦ κουπιοῦ μου. Εἶχα τὴν καιρὸ νὰ στοχαστῶ χίλια πράματα. Μὲ ἀναποδογύρισε ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων. Νὰ θέλω ἐγὼ νὰ δισκαδεάσουμε μαζί, νὰ γλεντίσουμε, νὰ τοὺς τὸ μολογήσω κατόπι, καὶ οἱ ἀνέηται, ποὺς ξέρε; νὰ θέλουνε νὰ μοῦ ριχτοῦνε, νὰ μὲ παίρνουνε γιὰ τὸ Διάβολο! Τονὲ γνώρισα ἐγὼ κι ἀπὸ μακριὰ τὸ γέρο τὸν Ἀντώνη, ποὺ τίποτα δὲ φοβάται, μήτε Θεὸ μήτε διαόλους, ὁ Θεομπαίχτης κι ἀξαφνα πάει καὶ σταθροκοπιέται γιὰ μιὰ γκόντολα ποὺ τρέχει μοναχὴ τῆς!

Ὁ βαρκάρης ποὺ σήκωνε τοὺς ἄλλους στὸ ποδάρι καὶ ποὺ ἔκανε νὰ ξεκινήσῃ, ἄφτὸς εἶτανε δά.

Ποὺ νὰ μὴ φέξῃ! Κατάλαβα πὼς ἐδῶ χρειάζε-ται προσοχή, πὼς πρέπει νὰ τοὺς γελάσω πὼς τὸ δαχτυλίδι μου, τὸ δαχτυλίδι σου, ἀφέντη, τὸ χρυσὸ μου, πὼς τέτοιος θησαυρός, πὺ σπουδαῖα, πὺ σημαντικὰ πράματα θὰ μοῦ προξενούσε, παρὰ μπαρτζολέττες καὶ παχνιδία. Φτάνει νάχω τὴ γνώση νὰ τὸ χρησιμεψῶ, κατὰ πὼς τοῦ ἀξίζει. Ξακολούθησα δυὸ μῆνες ἀπλὸς βαρκάρης. Κάποτε, ὅταν εἶμουνε μόνος, στὴν κάμερή μου, κοίταζα τὸ δαχτυλίδι, τὸ γύριζα. Δέξῃ ἔμως δὲν εἶπα οὔτε τῆς γυναίκας οὔ-

τε τοῦ πεθεροῦ, γιατί γυναίκα ἔχω, ἄχ! εἶχα καὶ πεθερό. Εἶμουνε τότες ἀθῶος!

Κι ἀκόμη, πίστεφέ μου, ἀρχοντά μου, ἀχαμνὸ, ἀνθήτικο, ἀδικο, δὲν ἔβριζα τίποτα μὲ τὸ νοῦ μου. Δὲ σοῦ λέω πὼς ἀπὸ μέσα δὲ δούλεδε τὸ κεφάλι. Χρειαζότανε ἀφορμὴ, νὰ ξεσπάσῃ πιὰ ἡ μπόρα. Κατάρα στὸν ξένο ποὺ μιὰ φορὰ, γι' ἀνταμοιβή μου, ἐπειδὴ ἀλήθεια λαμπρὰ τὸν ὠδήγησα ἐπὺ ἤθελε ἄλκαيره μιὰ μέρα, μοῦ πέταξε μιὰ μονέδα, ἓνα κομμάτι ποὺ λογάριάζε πενήντα φράγκα χρυσά. Οἱ βαρκάρηδες ἀπὸ ζούλια μοῦ τὴ λέγανε ψέφτικη. Πήγα σ' ἓνα κάμπι τῆς Πιάτσας, νὰ τὴ χαλάσω. Στάθηκα, μιὰ στιγμὴ, ὅσῳ στὴν πόρτα. Στοχάστηκα.

— «Ἴσως νὰ εἶναι καὶ ψέφτικη τόντις ἡ μονέδα!»

Πίσω ἀπὸ τὸ τζάμι, τζόγια μου! τί μπαγκανότες καὶ τί μαλάματα! Σὲ μιὰ γωνίτσα, τὰ εἰκοσόφραγκα στοῖβες στοῖβες. Κι ὁ ἴδιος δὲν ξέρω πὼς ἔγινε. Γύρισα τὸ δαχτυλίδι μου — τὸ δικό σου, τσελεπή μου! — μπῆκα. Δὲν κοίταζε ὁ καμπιαδόρος. Χτύπησα τὰ εἰκοσόφραγκα καὶ φύδγι.

Ἀπόρησα μὲ τὴν ἐφκολία, ποὺ τὸ κατώρθωσα. Νά, ἡ ἐφκολία ἡ ἀφάνταστη μὲ κατάφερε καὶ ποὺ μὲ βλέπεις.

— «Ἐγὼ, ἐγὼ, μπορῶ νὰ εἶμαι πλούσιος, πεντάπλουτος, ἑκατομυριοῦχος!»

Τέτοια σκέψῃ μοῦ κόρωσε τὰ μυαλά, τέτοια λόγια φώναζε ἡ ψυχὴ μου, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ μαγαζάκι. Ποὺ πιὰ γκόντολα καὶ ποὺ κουπιὰ; Τόκανα κιόλας γοῦστο νὰ παίρνω ἓνα ἓνα τὰ κάμπια, τὰ καφενεῖα, τὰ ξενοδοχεῖα, νὰ μαζώνω καὶ νὰ μαζώνω. Σοῦ τὸ βεβαιώνω, ἀφεντικὸ μου, πὼς δὲν ἀφρησα τὴν πατρίδα μου ἀπὸ τὸ φόβο τάχα μήπως σκοτίζουνε, ἅμα μὲ διόυνε μὲ τόσα χρήματα. Τίποτα. Ἐννοιωθα μέσα μου προορισμό. Ἄραγες νὰ πῆρε φόρα ὁ προορισμός μου, μὲ τὸ πλοῦτο ποὺ μοῦ ἔδινε τὴ δύναμη, μὲ τὸ δαχτυλίδι ποὺ μοῦ ἔδειχνε πὼς καὶ μποροῦσα καὶ γὼ — ἢ νὰ τὸν εἶχα στὰ σωθικά μου, ἀπὸ γεννησιμιό μου; Ἐσεῖς πιὰ ποὺ εἶστε σοφός, θὰ μοῦ τὰ ξεδιαλύσετε ἄφτά. Ἐγὼ τὰ μεγαλεῖα τὰ ὠνειρεδύμουνε κι ἀπὸ παιδί. Ἀπὸ φιλότιμο, μὴ θαρρεῖτε, βγήκα ὁ πρῶτος βαρκάρης, ὁ πρῶτος βουτηχτής, ἀφέντη μου, τῆς Βενετίας. Τὴ γκόντολά μου κιόλας τὴ βάρφισα *Gloria*.

— «Ἡ καημένη μου ἡ γκόντολα! Ποῦ νὰ εἶναι;» Ἀναστέναξε ὁ Σίλβιος καὶ ξακολούθησε.

— «Ἡ *Gloria*! Τὴ δόξα γύρευα καὶ τώρα. Μὰ τί λέω; Τὴ δόξα τὴν εἶχα πιὰ. Τὴν κρατοῦσα στὸ δαχτυλὸ μου — χάρη σὲ σὰς, ἀφεντικὸ! Φανταστήτε τί δὲ θυνόμουνε νὰ καταφέρω μὲ τέτοιο ἓνα μαί-

τάπη! "Ορκο σὰς βάζω πῶς δὲ συλλογίστηκα τὸν ἑαυτοῦ μου στήν ἀρχή. Ἐλεγα μάλιστα πῶς ἐγώ, ἕνας ἀπλὸς ἀπλὸς ἄθροπος τοῦ λαοῦ, δίχως γράμματα, δίχως ἀναθροφή, δὲ θάβλεπα ἴσως, δὲ θὰ κατὰδύναιν καλὰ καλὰ τὰπειρα μαρμαρένια πού θὰ ἔγαξε κανέναν πρὸ προκομμένον, ἀπὸ τὸ δαχτυλίδι. Ὁ πλοῦτος, ναί! Μοῦ ἔδινε τὸν πλοῦτο. Μὰ εἶναι καὶ ἄλλα. Μπορεῖ νὰ μὴν τὰ ἤξερα ἐγώ, νὰ μὴν εἶχα καὶ τὰ μέσα νὰ τὰ βγάλω πέρα. Καὶ τί ρεζίλι θὰ γινόμενε στοὺς βαρκαράδες, ἃ δὲ φαίνόμενε ἄξιος νὰ μεταχειριστῶ, μὲ τὸν καταλληλότερο τρόπο τὸ θαματοῦργὸ χάρισμα τῆς τύχης. Ὁ νοῦς μου πετάχτηκε στὸ βασιλιά, στὸ βασιλιά μας. Ναίσκε. Ἀκούστε, καὶ θὰ διήτε πῶς εἶχα δίκιο. Σὺ βασιλιάς πού εἶναι, στοχάστηκα, θὰ εἶναι καὶ ὁ πρὸ ἔξυπνος. Θὰ ξέρη ἀπτό. Θὰ τοῦ χρησιμέψῃ καὶ πρὸ πολὺ. Γιὰ στοχαστήτε! Μὲ τὸ δαχτυλίδι, εἰ τι θέλει τὸ κάνει. Σκοτώνει τοὺς ἄλλους βασιλιάδες, τοὺς ἐχτροὺς του. Ἀλλάζει τὴν ὄψη τοῦ κόσμου. Γιγαντώνει, ἀδερχέ, τὴν Ἰταλία. Ἐ! καὶ θησαυροὺς μαζώνει ὀσους καὶ ὀσους. Βοηθὸς του ἐγὼ πάντα. Μ' ἕναν ὄρο. Νὰ μὲ διορίσῃ πρωθυπουργὸ τοῦ Τίποτα δὲν εἶτανε, μπροστὰ στὸ δῶρο τὸ μοναδικό.

Μὴ γελάτε, Ἀμπερότατέ μου! Εἴμουνε δὰ τότες μωρὸ στὴ σκέψη, ἂν ὄχι στὰ χρόνια. Ἡ ἀπόφασή μου ἀκλόνηστη. Θὰ τραδῶ τὴν Ῥώμη, θὰ πάω στὸ παλάτι. Θὰ τοῦ μιλήσω. Τοῦ βασιλιά μας, ἐννοεῖται. — Ὁ δημαγωγός, ἔτσι, μὲ τὸ *μας*, τότες, σὰ νὰ εἶχε ξεχασμένη τὴ δημαγωγία του. — «Βέβαια, τοῦ βασιλιά μας, τὸ πεσκεσάκι. Νὰ διήτε κιόλας, ἀφέντη, πῶς τοῦ λόγου του φταίει, ἂν πῆρε ἄλλο δρόμο ἢ δουλειά.»

— «Ὁ βασιλιάς, ῥώτησα, πῶς ἔφταξε ;»

— «Σταθῆτε! Σταθῆτε! Μὲ τὴ σειρά του τὸ καθένα.»

Ἐκαμα μιὰ πρώτη ἀνοησία, νὰ πῶ τῆς γυναίκας πῶς θὰ φύγω, ἀντὶς νὰ φύγω καὶ νὰ μὴν τῆς τὸ πῶ. Τὴ λυπόμουνε, τί τὰ θέτε ; τὴν ἀγαποῦσα. Πρὸ ὅμως νὰ νοιώσῃ ἀπτὴ τὸν προορισμὸ μου τὸ μεγάλο ; Γυναίκα πρᾶμα. Πεισμάτωσε, δὲ θέλησε νὰ μ' ἀφήσῃ καὶ τοῦ κάκου. Τὸ χαμὸ μου γυρέσω, λέει, ἔκλαιγε ὀλοένα, καὶ σερνότανε στὰ πόδια μου μὲ τὰ παρακάλια. Νά, ἔτσι ἀκολουθήσανε τὰ δυσάρεστα. Φώναξε τὸν πατέρα της νὰ μὲ βασιτάξῃ τὴ στιγμή πού ἤθελα γλυκὰ νὰ τὴν ἀποχαιρετήσω. Ἐγὼ νᾶχω σίγουρη μπροστὰ μου τὴ δόξα κ' ἡ κουτὴ νὰ μ' ἐμποδίζῃ! Ὁμίωσα καὶ στὸ θυμὸ μου ἀπάνω, ἐνῶ τότες μὲ βαστοῦσε ὁ πεθερός, τᾶχασα καὶ γιὰ νὰ τοῦ ξεφύγω τάχα, γύρισα τὸ δαχτυλίδι. Ἀπραχτος ἀκόμη καὶ στραβός! Δὲ στοχάστηκα πῶς ἀφοῦ μὲ βαστοῦσε καὶ δὲ μ' ἔβλεπε, κά-

ποια ὑποψία θὰ τοῦ περνοῦσε, θὰ τοῦ μάθαινα ἔτσι τὸ μυστικὸ μου. Πού νὰ μὴ λάχῃ! Τοῦ σφίγγω τὸ λαιμό, τὸν πνίγω, πέφτει χάμω. Ἐγὼ ἀθώρητος πάντα. Ὁρμησα ἅτὴν πόρτα, φεδριό. Ἡ γυναίκα, πού μήτε ἄκουσε ἀπὸ μένα γιὰ δαχτυλίδι, ἔμεινε ξερή. Θὰ νόμισε πῶς τοῦ κατέδωκε νταμλάς, τοῦ μπαμπᾶ της, γιατί δὲ μ' ἔβλεπε πιά !»

Ὁ Σιλβίος σώπασε. Πέντε λεπτὰ δὲν μπόρεσε νὰνοίξῃ τὸ στόμα.

— «Κρῖμας! Κρῖμας! Ἀγαθός, ντόμπρος ἄθροπος! Καὶ δὲ μὲ βαστοῦσε, μαθὲς μὲ βία. Φιλικὰ, πατρικὰ μὲ βαστοῦσε ὁ κακομάρτης. Μποροῦσα περίφημα νὰ γλυτώσω καὶ ἄλλιως. Τί τὰ θέλετε ; Ἡ ἐφκολία! Τὸ ἕνα κακὸ φέρνει ἄλλο. Ἀπὸ τὸ θυμὸ βρέθηκα στὸ φόνος.»

— «Βλέπω καὶ τοὺς συνηθίζεις!» τοῦ κἀνω σκληρά.

— «Ὁ λόγος σας γιὰ τίς προάλλες ; Ἀπτό, τσελεμπάκι μου, εἶναι ἀπὸ τὴν ἄμυνα! Ἡ ἐγὼ ἢ ἐκεῖνος. Καὶ τί πειράζει ; Ἐνας φωροαστυνόμος! Ὁ πεθερός μου, πεθερός. Μήπως ὅμως καὶ ὁ φόνος ὁ δικός του, δὲν εἶτανε ἀπὸ ἄμυνα, τὸ κάτω κάτω ; Ἀφέντη, ἀφέντη, ἔκαμα καὶ χειρότερα, κατόπι. Ναί, μιὰ φορὰ στὴ Νεάπολη, προτοῦ ἀκόμη γίνω γνωστός, ἕνας μὲ πείραζε στήν τιμὴ μου. Ἐμεῖς ἔχομε καὶ τὴ Βενετία. Μὰ ἔχει τίς δυσκολίες της ἀφτή. Ἐγὼ μπήκα τὴ νύχτα, μὲ τὸ δαχτυλίδι γυριστό, στήν κάμαρα τοῦ λεγάμενου, καὶ ὅτι ἀποκοιμήθηκε, τοῦ τραδῶ τὴ μαχαιριά. Ἡ ἐφκολία, νὰ σας καὶ πάλε, ἡ ἐφκολία ἢ διακλημένη τοῦ δαχτυλιδιοῦ, πού καὶ τὰδύνατα σὰς τὰ κάνει δυνατά, πού τὰθρώπινα τὰ κεφάλια σὰς τὰ δείχνει γιὰ πράσα ἔτοιμα νὰ σκύψῃ καὶ νὰ τὰ κόψῃ!»

Σώπασε ξανά, πρὸ ξέθαῖρος, τώρα καὶ πρὸ εἰρηνεμένος. Ἐνα φῖνο χαμόγελο, τὸ χαμόγελο τὸ ἔξυπνο τοῦ Ἰταλοῦ, τοῦ μισοῦνογιε τὰ χεῖλια.

— «Καλέ, τότες στὴ Βενετία, εἴμουνε ἀθῶος. Ἀθῶος, μάλιστα. Παῖδι. Ὁ πεθερός μου ὁ καψούλης! Γέρος ὁ χριστιανός. Ἡ Παναγιὰ κ' ἡ ψυχὴ του! Μήπως, φίλε μου, δὲν τότε σκότωσα γιὰ τὴ δόξα ; Τί μοῦ ζάλιζε κιόλας τάφτια ; Δόξα εἶναι ἀπτή. Καὶ τί δὲν τῆς θυσιάσεις; Καὶ τί θυσία δὲν ἀξίζει ;»

Τὰ μάτια του σηκωμένα στὸν οὐρανό, περήφανα, ἐραματικά, σὰ νὰ θωροῦσε τὴ δόξα του τὴ δημαγωγική, κάπου ἀπάνω, ἀψηλά.

— «Ὁραῖα μᾶς τὰ κατάφερες! Τί κοιτάζεις ἐκεῖ ἀπάνω ; τὸ ταβάνι τῆς φυλακῆς σου κοιτάζεις ;»

— «Ἀχ! τὴ δόξα πού χάρηκα ἐγώ, πού τὴ χαίρουμαι καὶ τώρα, γιατί ὁ λαὸς ἐμένα θὰ μὲ διαφεντέψῃ, τὴ δόξα μου, ἡ φυλακὴ δὲ μοῦ τὴν παίρ-

νει! Πολύ δὲν τῆς εἶναι μιὰ φυλακή. Κι ἂς μοῦ τὴν πάρῃ, ἂν ἀγαπᾷ, δὲ μὲ νοιάζει.»

— «Σοῦ τὴν πῆρα, φίλε μου, ἐγώ», τοῦ ἀποκρίθηκα κρύα κρύα, δείχνοντάς του τὸ δαχτυλίδι. «Φρόνιμα θὰ πράξεις νὰ ξακολουθήσης τὰ ἱστορικά σου. Καὶ σώνει μας ὁ λυρισμός.»

Ἐγινε ἀμέσως ταπεινός, ταπεινούτσικος καὶ γύρισε στὴ Βενετιά, βαρκάρης.

— «Ναί, ἀλήθεια! Ἐφυγα τότες, ὕστερις ἀπὸ τὸ κακό, τρεχάτος ἀπὸ τὸ σπῖτι. Γραμμὴ στὸ σταθμὸ καὶ πῆρα τὸ τραῖνο. Μοῦ φάνηκε παράξενο νὰ ταξιδέω τζάμπα, δίχως μπιλλιέττο, μὲ τὸ δαχτυλίδάκι σας. Στρώθηκε στὴν πολυτέλεια, ὅπου σὲ μᾶς δὲν εἶναι δὰ καὶ κανεὶς. Μὲ διασκέδασε κάμποσο ποῦ γελοῦσα τὴ σιδεροδρομικὴ μας ἐταιρεία, κ' ἔτσι ἀλησμόνησα λιγάκι τὸν καημὸ μου, καὶ τὸν πεθερό. Εἶχα κιόλας πιὸ μεγάλα, πιὸ σημαντικὰ νὰ συλλογιστῶ. Ἐλεγα, ὅτι ποῦ φτάσω στὴ Ῥώμη, νὰ τραβήξω κατεφτείας στοῦ βασιλιᾶ. Μὲ τέτοιο δῶρο ποῦ τοῦ ἔφερνα, θὰ μὲ δεχότανε ἀμέσως. Θὰ πῆτε. — «Πῶς νὰ τὸ υποψιαστῇ πῶς τοῦ τὸ φέρνω;» Ἐχετε δίκιο. Μὰ ἐγὼ θαρρῶσα πῶς ἀπὸ τὸ πρόσωπό μου φαινότανε ἄθρωπος τῆς περιωπῆς μου. Μήτε μοῦ πέρασε νὰλλάξω ρούχα. Μὲ τὰ γκοντολιέρικά μου. Παρουσιάστηκα σιάνάχτορα. Τὸ χτίριο ἄνοστο. Στρατῶνα; σωστός. Δὲν τὸ πρόσμενα. Μὴν παραξενεψτήτε, μὰ δὲν πρόσμενα, οὔτε στρατιῶτες νὰπαντήσω τόσους ποῦ φυλάγανε τὴν πόρτα. Νά, τὸ λάθος τοῦς ἀπὸ τὸ στάθῃκε.»

— «Ποιανοὺ λάθος;»

— «Ὀλωνῶνε τοὺς! Γιατὶ ἐγὼ θαρρῶσα — καὶ μὲ τὸ δίκιο μου — πῶς σ' ἓνα λήπτερο κράτος, κάθε πολίτης μπορούσε νὰ διῇ τὸ βασιλιά μας, μάλιστα σὰν ἔρχεται νὰ τονὲ φιλοδωρήσῃ — καὶ μὲ τί δῶρο! Τὸ εἶπα κιόλας στοὺς στρατιῶτες.»

— «Θέλω νὰ μπῶ! Θέλω τὸ Μεγαλειότατο νὰ διῶ — τὸ εἶπα καὶ τοῦτο, νάσκε, τὸ Μεγαλειότατο, — ἔτσι τοῦ φέρνω τὴ σωτηρία τῆς Ἰταλίας.»

— «Ἀλλάργα! Ἐδῶ δὲν μπαίνουνε! Ἀλλάργα!»

Πῶς τὸ βρίσκετε; Τονλάχιστο ἔπρεπε νὰ μ' ἀφήσουνε μέσα, νὰ ξηγηθῶ. Δὲν μπαίνουνε, λέει. Ἄλλοι μπαίνανε ὥστόσο. Τοὺς ἔδλεπα. Γιατὶ τάχα ἐγὼ νὰ μὴν μπῶ; Γιατὶ φοροῦσα βαρκάδικα;

Τοὺς τὸ εἶπα καὶ τοῦτο. Φώναξα καὶ πῶς θέλω, πῶς πρέπει.

Βγήκε τότες ἓνας ὄξω, μὲ ἀστυκὴ στολή. Μὲ κοίταξε ἀπὸ τὴν κορφή στὰ πόδια. Σκλάβικα μουτρα. Ὁ ἀρχεὶς! Μιλοῦσε ἡσυχα, γιὰ νὰ μὲ κοροϊδέψῃ κατόπι καλήτερα.

— «Πρέπει πρῶτα, Κύριε, νὰ ζητήσετε ἀκρόαση!

— «Ποῦ ζητοῦνε, νὰ ζητήσω.»

Ἀκρόαση! Ἀκούς ἐκεῖ;

Μὲ πῆγε σὲ μιὰ σάλα ὅπου καθόντανε μὲ τὴν ἀράδα κι ἄλλοι σκλάβοι, χασμουρημένοι.

— «Ὁ κύριος, λέει ὁ πρῶτος μὲ τὴ στολή, γυρᾶει ἀκρόαση.

Ξεχασμουρηθήκανε οἱ μασκαράδες. Κι ἀρχίσανε, ποὺς ἐδῶ, ποὺς ἐκεῖ, κάτι γέλια ποῦ τὰ δόντια μου τρίζανε. Κι ὥστόσο, ἀφέντη, κρατήθηκα, μὰ τὴν Παναγιά.

— «Θέλω νὰ διῶ τὸ Μεγαλειότατο, τοῦ φέρνω τὴ σωτηρία τῆς Ἰταλίας!» Νὰ καταλάβουνε, ἀδερφέ! Καὶ τὸ εἶπα ἡσυχα, μὲ τρόπο, σοδará σοδará.

— «Ὁ κύριος καγκελλάριος, μοῦ κάνει ὁ πρῶτος ποῦ ἔγνεφε κιόλας στοὺς συντρόφους του, λείπει στὸ ταξίδι καὶ γιὰ νὰ πάρετε ἄδεια, πρέπει ἀπαραίτητα νὰ εἶναι στὸ παλάτι. Ὡστε ἀδύνατο γιὰ τὴν ὥρα. Νόμος.»

— «Ἀδύνατο; ἔτσι; Ἀδύνατο;»

— «Λυπεῖμαι! . . .»

Βλέπετε πῶς μὲ κοροϊδεῖ; Κουρντίστηκα καὶ περήφανα τοὺς ἀπαντῶ.

— «Δὲν ξέρετε! Δὲν ξέρετε ποὺς εἶμαι καὶ τί κάνετε!»

— «Ὁ μπουφός!» λέει χασμουρητὰ ἓνας ἀπὸ τοὺς σκλάβους τοὺς ἀραδωτούς.

— «Ὁ μπουφός!» Γυρίζω καὶ τοῦ πετῶ στὴ μούρη. «Νὰ τὸ νοιώσης πιὸ ὕστερα ποὺς εἶναι ὁ μπουφός, ἐγὼ ἢ εὐς.» Καὶ χούμνησα ὄξω.

Τὸ ἄχτι μου, ἀφέντη, ἀπὸ καὶ βραστὰ!»

— «Ὁ βασιλιάς τί φταίει;»

— «Τί φταίει; Ἄς ἔδαζε σκλάβους πιὸ ξεσκλαβωμένους, ἂς ξεδιάλεγε καλῆτερα τοὺς λακέδες του, ἂ θέλει νὰ διῇ τὸ λαὸ του κι ὁ λαὸς του νὰ τοῦ κουβεντιάζῃ. Δὲ θέλησε λοιπὸν ὁ βασιλιάς νὰ μὲ διῇ. Νά, τὸ σπουδαῖο. Καὶ τοῦ ἔμαθα. Τὰποφάσισα τὴ στιγμὴ ἐκείνη, πῶς θέλει δὲ θέλει θὰ μπῶ!

— «Καλά, μὰ μὲ τὸ δαχτυλίδι, πῶς δὲν ἔμπαινες ἀμέσως;»

— «Ποῦ νὰ μπῶ, χρυσέ μου ἀφέντη; Μήπως τὸ κάτεχα σὲ τί μέρος τοῦ παλατιοῦ, σὲ τί κάμαρα βρισκότανε; Εἴμουνε ἄγνωρος τότες, ἄπειρος. Νά, βαρκάρης!»

— «Καὶ πῶς ξαβαρκαρίστηκες; Come ti sei sbarcato, ποῦ ἰταλικά ἔρχεται νοστιμούτσικα. Μοῦ ἄρεσε τὸ καλαμπούρι καὶ χαμομέλασα.

Δὲν πρόσεξε ὁ Σίλβιος.

— «Σὲ μᾶς, ἀφεντικό, θὰ τῶχες ἀκουστά, σὲ μᾶς γίνεται κανέναν ἀψὲ σόησε, μέλος μιᾶς μυστικῆς ἐταιρείας. Γιὰ ἓνα τίποτα Ἐγὼ εἶχα λόγους σημαντικούς. Τὴ Μάφφια τῆς Σικελίας, τὴν Κα-

μόρα της Νεάπολης, ποιός δὲν τὴν γνωρίζει; Πλούσιοι καὶ φτωχοί, ἀριστοκράτες καὶ κοσμάκης, τραπεζῖτες καὶ φακίνοι, ὅλοι τοὺς εἶναι μέλη. Θὰ γίνω καὶ γώ. Ἐρτανε νὰ κατεβῶ στὴ Νεάπολη.....»

Ὁ Σίλβιος, ὅτι ποὺ πρόφερε τὸνομα, χαμογέλασε τώρα κι ἀφτός. Ἕνα χαμόγελο πονηρμένο, μπερμπάντικο, πολὺ πιὸ ἐξυπνο, μὰ τὸ ναί, ἀπὸ τὸ δικό του τὸ χαμόγελο. Ἐμοιαζε σὰ νὰ τοῦ γαργάλιζε ἄξαφνα τὸ μυαλὸ κανέναν γλυκούτσικο στοχασμός.

— «Ἡ Νεάπολη, φίλε μου !.....» Ἀλλάζανε οἱ τίτλοι μου μὲ τὸ ὕψος τῆς κουδέντας, πότε **Δαμπρότατος** εἶμουνε, πότε, ὅπως τώρα ἔδραينا, **φίλος τοῦ φονιά.**»

— «Ἡ Νεάπολη, φίλε μου ! ἀχ ! ἡ Νεάπολη ἐκείνη ! Βέβαια, οἱ βάρκες τοὺς μπόσικες, μίζερεις, τιποτένιες, βαρκοκλίτρες, βαρκοκλάκια, μωρὲ ἀδερφέ !» Προβιδασμός μου. Νά σου πιά ποὺ γινόμενε κι ἀδερφός του.

«Μά, μὰ οἱ γυναῖκες ! Τί γυναῖκες ! Τί θεές ! Ἐκεῖ, ψυχίτσα μου, Κουϊρινάλε δὲν εἶναι. Δὲ σὲ διώχνουνε. Στρατιῶτες δὲν ἔχει. Ἐχει ἐννοεῖται κάτι δύστροπους ἀθρώπους, ποὺ γιὰ ἓνα βραδασάκι, γιὰ μιὰ ματιὰ, παίζει τὸ σπιλέττο τους. Ἐμένα τί μ' ἐκοφτε ; Χά ! χά ! χά ! Καλέ, καὶ στὴ Νεάπολη καὶ στὴ Ῥώμη καὶ στὴ Φιορέντζα καὶ στὴ Βενετιά, παντοῦ, κοκόνια μου, τὸ ἴδιο. Ἀμέ ; Μήπως δὲν τὴν κατέχω ἐγὼ τὴν τέχνη ; Ἰνέφεις μιὰ στὸ δρόμο, στὸν καφενέ, στὴ λοκάντα, στάμαξι, ὅπου θέλεις—σὰ δὲ θέλεις, οὔτε τῆς γνέφεις, παρὰ, τὴ νύχτα ἢ καὶ τὴ μέρα μὲ τὸν ἥλιο, μιὰ στιγμὴ ὅπου εἶναι μόνη, ἔρχεσαι, λεβέντη μου, λεβεντόπουλό μου. ἔρχεσαι, ἀφανέρωτος πρῶτα, κ' ἔπειτα. φανερώνεσαι, μ' ὅλη τὴ φούρια—ἢ μ' ὅλο τὸ χάδι... Μισὴ γυναῖκα δὲν ἀντάμωσα ποὺ νάντισταθῇ... Τὰ μελέτησα τὰ καθέκαστα, τί πρέπει· τί δὲν πρέπει, πότε πρέπει. Βέβαια. Δὲν εἶμουνε γὼ σὰν τὴν Ἐθγενεῖα σου, σῶσε, Παναγιά, ποὺ ἓνα τέτοιο δαχτυλίδι, πῆρες καὶ τῶρριξες στὸ γιαλό, γιὰ τὴν Κυρία σας.»

— «Ἀφῆσε τὴν Κυρία μου ὅπου εἶναι. Ἀφῆσε καὶ τὴ Νεάπολη. Τὰ ἱστορικά σου νὰ μοῦ ἀποσωσῇς!»

— «Πῆτε πῶς εἶναι ἀποσωμένα. Λίγα πιά μοῦ ἀπομνήσκουνε νὰ σὰς ἀποδηγηθῶ. Ἀκούστε πῶς ἔγινε μέλος τῆς Καμόρας, ποὺ εἶναι καὶ τὸ πιὸ περὶεργο. Ἦξερα πῶς στὴ Νεάπολη βροῖσκειται, δὲν ἤξερα ὅμως σὲ τί μέρος τῆς Νεάπολης, νὰ πάω νὰ τὴ βρῶ. Ἐ ! λογάρισα μὲ τὸ νοῦ μου, ἴσως βρεθῇ καὶ μοναχὴ της. Πῆγα μὲ τὸ σιδηρόδρομο. Τὸ δαχτυλίδι, ἐννοεῖται, στὴ θέση του, ἐπειδὴ ἔχοντας μπαγκάλια δὲν μπορούσα νὰ ταξιδέω μὲ τὴν πέ-

τρα γυρισμένη ἀπὸ μέσα. Δὲ σὰς εἶπα δὲ πῶς εἶμουνε πιά ξεθαρκισμένος, ποὺ λέτε, μὲ τὰ σακκάκια μου, μὲ τὴν τζακετίτσα μου, μὲ τὸ καπελλάκι μου, καὶ μὲ μιὰ βαλίτζα ὅπου εἶχα καὶ λίγο καπνὸ, ἓνα δυὸ τσιγάρα. Φτάνω στὴ Νεάπολη. Πηδῶ ἀπὸ τὸ τραῖνο. Ἕνας ὑπάλληλος, ἓνας ἀχρεῖος—δὲν μπορούσα νὰ τοὺς χωνέψω, ἅμα ἔβλεπα μιὰ στολή, ὅποια κι ἂν εἶναι, ὕστερις ἀπὸ τὴν ὑπόθεση τοῦ Κουϊρινάλε—τί νομίζεις πῶς μοῦ γυρέδεις ; Νῆνοί-ξω τὴ βαλίτζα μου ! Γιατί ; Γιὰ νὰ πλερώσω φόρο ποὺ ἔμπαζα καπνὸ ἢ νὰ μοῦ τὸν χτυπήσῃ ὁ μπερμπαντάκος. Καὶ μιλοῦσε ἀπότομα, μὲ μιὰ μούρη προσταχτική, νά, σὰν τοὺς στρατιῶτες ποὺ βιγλίζανε στὰνάχτορα. Φαντάσου ! Δυὸ τρία τσιγάρα, ἓνα ποῦρο καὶ νὰ τὸ θέλῃ πῶς μπάζω κιόλας καπνὸ στὴ Νεάπολη ! Πὲς κάλλια πῶς εἶσαι κλέφτης κ' εἴμαστε ξεγνημένοι ! Στὴ Νεάπολη, ἀφέντη, θὰ εἶτανε Θεοῦ ἐφκὴ νὰ εἶχε κάθε ξένος τὸ δαχτυλίδι μας, μὴ λάχῃ καὶ τὸν κλέψουνε τὸν ἴδιο. Ἐκεῖ ποὺ πιαστήκαμε, ὁ ἐπίσημος ὁ κλέφτης καὶ γώ, ἐκεῖ ποὺ φώναζα, βλέπω, πίσω ἀπὸ τὸν ὑπάλληλο ἓνα παλληκάρι ποὺ μοῦ κάνει κάτι χερονομίες, κάτι γναφίματα. Στὸν τόπο μας, θὰ τὸ παρατήρησες σίγουρο, ἢ γλώσσα μας δὲ μιλά, ὅσο μιλοῦνε τὰ μουσεῖδια μας. Μιλά ὅλο τὸ πρόσωπο, ἢ μύτη, τὸ μέτωπο, τὰ φτιά, πιὸ πολὺ τὸ πετσί ποὺ σ' ἓνα δεφετερόλεφτο, ἀνεδαίνει κατεδαίνει, πάει, ἔρχεται, φέδγει, ξαναγυρίζει, μὰ στὴ θέση του δὲν κάθεται ποτέ. Ἔτσι ἐμεῖς συνεννοούμεστε, μὲ τὸ πετσί. Ἕνα μέτωπο ποὺ ξάρωσε μιὰ σταλούλα, ἓνα βλέφαρο ποὺ παίζει, μὰς ἀρκεῖ. Τὸ παλληκάρι ποὺ στεκότανε ἀντίκρυ μου, μιλοῦσε ἀκόμη καὶ μὲ τὰ χέρια του. Πῶς νὰ μὴν καταλάδω ; Σήκωσε δυὸ δάχτυλα καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του. Δηλαδή «Βράστανε κ' ἔλα μαζί μου.» Τὸ πιὸ ἀπίστευτο εἶναι, ποὺ ὁ ὑπάλληλος εἶδε πῶς κοίταξα· λαφίστηκε, στράφηκε κι ἅμα τὸ μάτι του πήρε τὸ νιό, ἀμέσως μ' ἄφησε ἡσυχό μὲ τὰ ποῦρα μου, τὰ τσιγάρα μου καὶ τὸν καπνὸ μου. Ὁ νέος εἶτανε ἀπὸ τὴν Καμόρα καὶ μάζωνε παδοῦς. Φοβήθηκε ὁ τελώνης. Ἰλύτωσα καὶ γὼ ἀπὸ τὸ φόρο.»

— «Γιὰ τὸ κυριώτερο δὲ μοῦ ἔκαμες λόγο, γιὰ τὴ δημαγωγία σου. Τί σκέψη ἔχει ἀφτὴ μὲ τὸν προσυμμελισμό σου στὴν Καμόρα ;»

— «Σκέψη μεγάλη. Ἐκεῖ ἄνοιξε ὁ νοῦς μου. Εἶχα πάθει, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ παραίτησα τὴ Βενετιά, δυὸ δυσάρεστα σ' ἐνὸς μήνα διάστημα, τὸ πάθημά μου στὸ Κουϊρινάλε, καὶ τώρα τὸ τσάκωμά μου μὲ τὸν τελωνάκο. Μὰ δὲν τὰ ξεζούμιζε ἀκόμη ὁ νοῦς μου, νὰ βγάλω τὴν οὐσία τοῦ παραμυθιοῦ. Στὴν Καμόρα, μὲ δυὸ λόγια μοῦ τὸ ξεδιαλίσανε καὶ



μου τὸ συγκεντρώσανε. Ὁ τι κακὸ παθαίνει ἕνας λέπτερος πολίτης, τὸ παθαίνει ἀπὸ τὸ νόμο κι ἀπὸ τὸ φόρο. Τὸ λοιπὸ, νὰ σας κι ὅλη μου ἡ δημαγωγία, πού γιὰ δάφτη δὲν ἔχω πολλὰ νὰ σᾶς μάθω. Τοῦ κάκου! Εἶχα, φίλε μου, τὸ πάθος· εἶχα καὶ κάποια ἰδιόφυτῇ μου ῥητορική. Μὲ τὴ ῥητορική καὶ μὲ τὸ πάθος, τοὺς ξηγοῦσα κάθε φορὰ, στὴν ἀρχὴ σὲ λίγους, ἔπειτα σὲ πολλούς, ἔπειτα σὲ πλῆθος ἀλάκαιο»—καὶ τὸ χέρι του, φαρδιόπλατα, ἔδειχνε στὸ βάθος μακριὰ τῆς σκηνῆς, συλλαλητήρια καὶ ὄχλους—«τοὺς ξηγοῦσα πῶς γιὰ νὰ ζήσουμε ἀνεξάρτητοι, νὰ μὴ μᾶς καταπατοῦνε οἱ μεγάλοι, πρέπει νὰ καταργήσουμε δυὸ πράματα, τὸ νόμο καὶ τὸ φόρο. Ἄλλο δὲ χρειάστηκε γιὰ νὰ πετύχω.»

—«Μποροῦσες καὶ πὺ σκέττα νὰ τοὺς τὸ διατυπώσης. Συμπόσωσε τὸ φόρο μὲ τὸ νόμο, πού νόμος εἶναι καὶ ὁ φόρος. Τότες δὲν ἔχεις παρὰ ἕνα κεφάλι νὰ κόψης, τὸ νόμο καὶ φτάνει.»

—«Μὴ γελάτε, ἀφεντούλη μου, ψέματα δὲν εἶναι ἀπὸ πού τοὺς ἔλεγα. Μήπως ὁ νόμος, μήπως ὁ φόρος ὑπάρχουνε γιὰ τοὺς πλούσιους, γιὰ τοὺς ἀρχόντους; Ὑπάρχουνε γιὰ μᾶς τοὺς βαρκάρηδες. Καὶ τί μοῦ κουβενιάζετε γιὰ δυὸ ἢ ἕνα κεφάλια; μοῦ κάνει: μὲ κάποιο ἀνυπόμενο ὕψος. Τί μοῦ βγάζετε στὴ μέση, γιὰ τὸ Θεό σας, συμποσώματα καὶ μαραφέτια; Εἶναι δουλειὰ μου ἀπὸ τὰ. Ἐγὼ ξέρω τί γυρέβει νὰκούσῃ ὁ λαός. Ὁ φόρος, ὁ νόμος, εἶναι πράματα πού τὰ καταλαβαίνει ὁ καθένας. Κάλλια δυὸ νὰ τοὺς πῆς παρὰ ἕνα, καὶ κάλλια τρία παρὰ δυό. Μὰ τὸ τρίτο, σὰν τοὺς βάλῃς πρώτα ἐσὺ δυὸ στὸ νού τους, τὸ βρίσκουνε ἀπατοί τους, καὶ τὸ τρίτο σημαίνει πῶς μὲ τὸ νόμο, μὲ τὸ φόρο πρέπει νὰ πάῃ καὶ ἡ μοναρχία καλιὰ τῆς. Τάχεις ὅλα τότες μαζί τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ. Ἐσὺ ἀρχίζεις καὶ χτυπᾶς.—«Ὁ νόμος, συμπολίτες μου καὶ συνανδέρφια, ὁ νόμος!.....»

Γρίστησε ἡ ματιά μου πρὸς τὸ παράθυρο· ἔμελλε σὲ μιὰ ὥρα περίπου νὰ ξημερώσῃ

—«Μὴν παθαίνεσαι! Συλλαλητήριο ἐδῶ δὲν εἶναι.»

—«Ἀρχοντούλη μου, νὰ σᾶς τὸ μολογήσω καὶ τοῦτο. Κάλπικο παρὰ γιὰ τὰ συλλαλητήρια δὲ δίνω. Δὲ δίνω γιὰ τὴ ῥητορική μου, μήτε γιὰ τὰ βροντοφωνήματά μου. Ἐμένα ὁ σκεπός μου εἴτανε, τὸ ἄχτι μου νὰ βγάλω, νὰ διῇ ὁ βασιλιάς, νὰ τοῦ κοστίσῃ, καὶ γώ, στὸ παλάτι ἀπ' ὅπου μὲ διώξαν, νὰ μπῶ! Καὶ μπῆκα. Θὰ τῶχῃς διαδαστὰ κ' ἡ ἐθγενεῖα σου, πῶς δὲν ἔχασα τὴν ὥρα μου στάναχτορα. πῶς ἄκουσα κάμποσα σπουδαία, πῶς ἔβαλα κι ἄλλα σπουδαιότερα στὸ χέρι. Κατάλαδες, ἡ

Σίλβα τί λέει; Νά, φίλε μου, ἡ σωστὴ δύναμη, πού ρίχνει κάτω καὶ ῥητορικές καὶ συλλαλητήρια. Τὰ ντοκουμέντα πού ἔκλεψα στὸ παλάτι! Γι' ἀπὸ νὰ μοῦ πῆς. Τὰ ντοκουμέντα πού θὰ τσακίσουνε τὴ μοναρχία. Τὰ ντοκουμέντα πού δημοσιεύονται ἄδριο...»

—«Καὶ πού σήμερα στὴν τζεπούλα σου θὰ τὰ φυλάγῃς.»

—«Πῶς τὸ ξέρετε;»

—«Ποῦ τὰ φίνεις ἐσὺ νὰ χαθοῦνε σὲ ξένα χέρια; Εἶναι πολλά;»

—«Πέντε κομμάτια.»

—«Τόσα μόνο;»

—«Ναῖσκε! Μὰ πρώτης ἀράδας, τσελεμπάκι μου!»

—«Πῶς δὲ μοῦ τὰποσάρωσες ὅλα;»

—«Μπά! Ὁρισμός σου! Κι ἄλλα ἐγὼ σοῦ φέρνω φτάνει νὰ προστάξῃς.» Γέλασα μὲ τὴν πρόταση. Δούλεψι μοῦ πουλοῦσε. Πρέθυμος ὁ βερκάρης νὰ κάμῃ τὸ κέφι τοῦ παραφέντη.

—«Λαίπὸν ἐσὺ τώρα ξέρεις πού βρίσκονται καὶ τὰποδέλοιπα;»

—«Πῶς νὰ μὴν τὸ ξέρω, ψυχὴ μου; Ἐγὼ στὸ Κουϊρινάλε, νά, μπαινοβγαίνω. Πὲς σπῆτι μου εἶναι. Ἀρῆ; Ὅχι σὰν τότες! Ἀχ! δὲ σοῦ τόπα κιάλας. Τὸ πὺ νόστιμο. Ἄκουσε. Ὁ χρυσοντυμένος ἐκεῖνος, ἀφέντη μου, ὁ σκλάβος! Θυμᾶσαι; Τὸν πέθανε στὸ ξύλο, τὸν πέθανε στὶς χαστουκιές, καὶ τονὲ φώναξα **Μποῦφο! Μποῦφο!** Μήπως δὲν τοῦ τὸ εἶχα τάξει; Καὶ τὸν ἄλλον, τὸν ἐρίφη, μὲ τὴν ἀκρόασή του, ξέρεις τί τοῦ μαγείρεψα; Νά, ζύγωσα, δίχως νὰ μὲ διῇ, τοῦ ἄρπαξα τὸ ἕνα του τᾶφι, τὸ δεξιό, καὶ τοῦ τῶκοφα ζωῖτα μου, μ' ἕνα ξουράφι, ἐνῶ τοῦ ἔλεγα—«Ζητῶ ἀκρόαση, κύριε!»

—«Μπράβο σου! Βλέπω καὶ δὲν ξεχνᾷς τοὺς παλιούς σου τοὺς λογαριασμούς. Ὡστόσο δὲ μοῦ λές; Ἐνα πρᾶμα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω. Ἐσὺ ὁ παντοδύναμος, ὁ πλούσιος ἐσὺ, ἐσὺ ὁ διχτάτορας, πῶς τὸ καταδέχεσαι νὰ κατεβῇς σ' ἕνα χρυσικάδινο, νὰ κλέφτης;»

—«Ἡ μέθη, ἄρχοντά μου, ἡ μέθη! Τὸ κακὸ δὲν τῶκαμα ποτέ μου παρὰ μόνο ἐπειδὴ κ' εἶχα τὴν ἐφκολία νὰ τὸ κάμω. Ἡ ἐφκολία, πάντα ἡ ἐφκολία. Μιὰ καὶ συνηθίσης, ἀδύνατο νὰ τὸ στερηθῇς, τὸ κακὸ. Κλέφτω καὶ μεθῶ. Κλέφτω γιὰ τὴ χαρά, γιὰ τὸ καμάρι, γιὰ τὴν ἀπόλαψι τὴ μυστική, γιὰ τὴ δύναμη πού σοῦ δίνει τὸ δαχτυλίδι, γιὰ τὴν ἐξουσία, κι ἀκόμη πὺ πολὺ γιὰ τὸ συναίσθημα τῆς ἐξουσίας πού τοῦ χρωστᾷς. Νά, τί νὰ τὰ πολυλογούμε; τὸ δαχτυλίδι σου τὰ φταίει ὅλα. Μαζί του δὲ χορταίνεις. Πῶς γίνεται νὰ χορτάσης; Τὸ ἕνα

τὸ κακούργημα τρέχει τρέχει πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο—  
μὲ τὴν ὀρεχτική του τὴ μυρωδιά, τρέχεις κατόπι του  
καὶ τὸ χάφτεις, καὶ πειδὴ τρέχεις, πάντα πεινάς!»

—«Τὸ καλὸ δὲν τὸ στοχάστηκες ποτέ σου νὰ  
τὸ κάμης ;»

—«Πῶς δὲν τὸ στοχάστηκα ; Οἱ παράδες ποὺ  
σκορπίζω, γιὰ τὸ καλὸ δὲν εἶναι ;»

—«Ὅπως τὸ πάρη κανεῖς. Τὰ καλλιτεχνικά  
ἐμῶς ἐδῶ, τὰ χρυσαφικά, βέβαια πῶς στὰ συλλα-  
λητήρια δὲν τὰ πετᾷς.»

—«Ἐκεῖν, τὰ κρατῶ γιὰ μένα καὶ τὰ κοι-  
τάζω.»

—«Ἡ τὰ μαιράζεις στὰ θηλυκά σου ;»

—«Ὅχι δά ! Τέτοια φῖνα πράματα. Τοὺς χα-  
ρίζω διαμάντια.»

—«Τὴ γυναῖκα σου, ὁλότελα τὴν παραίτησες ;»

Ὁ Σίλβιος κοντοστάθηκε. Γύρισε τὸ πρόσωπό  
του.

Ἐπειτα συνήρθε.

—«Τὴ γυναῖκα ! Τῆς σκότωσα τὸν πατέρα της.  
Δὲ μοῦ στρέγει νὰ μὲ ξαναδῇ μπροστά της, δίχως  
νὰ ξέρη πῶς ἐγὼ τῆς τὸν ξεπάστρεψα. Προτιμῶ νὰ  
τὴ βλέπω καὶ νὰ μὴ μὲ βλέπη. Σ' ἄφ'το μοῦ χορη-  
σιμέδαι τὸ δαχτυλίδι. Κάθε μῆνα πάω καὶ τῆς ἀφί-  
νω παράδες, ἢ καὶ κανένα χρυσαφικό, ἀπάνω στὸ  
τραπεζάκι της, μ' ἓνα χαρτί : **Ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ  
Μαρίνου σου !**»

Συγκινήθηκα. Μὰ τῷ κυρψα. Παράξενος ἄθρω-  
πος. Τί νὰ γίνῃ ; Καιρὸς πιά δὲ μᾶς ἀπόμνησκει.  
Κόντεθε νὰ χαράξῃ. Καὶ σηκώθηκα.

—«Τώρα πιά, φίλε μου, τέλειωσε ποὺ τέλειωσε  
ἡ κωμωδία. Καὶ ἡ κουθέντα μας τελειωμένη. Θὰ  
πίσσης ἄλλη κουθέντα μὲ τίς ἀρχές.»

—«Θὰ μὲ παραδώσης ; Ἐσύ ; Δὲ γίνεται !»

—«Συφωνημένος μὲ τὸ νοικοκύρη, μὲ τὸν Κα-  
στέλλη, νὰ φωνάζω, νὰ μπῇ μέσα μὲ δυὸ φύλακες !»

—«Ἀφέντη, ἀφέντη, θάτανε προδοσία, ποὺ ἐσύ  
δὲν μπορείς νὰ τὴ φορτώσης στὴν ψυχὴ σου. Συλ-  
λογίσου το καλὰ. Τὸ δαχτυλίδι σου, τὸ δικό σου,  
ἔλα τὰ φταλεῖ. Ὅλα !»

—«Νὰ σοῦ πῶ ! Ξεκομμένα. Φέρε τὰ χαρτιά  
ποὺ βαστάς στὴν τζέπη σου. Εἶδεμή, λόγῳ δὲν ἀ-  
κούω.»

Ἀποσβολώθηκε.

—«Ἄ δὲ μοῦ τὰ δώσης θελητά, σοῦ τὰ παίρ-  
νω κ' ἔτσι.»

—«Νά τα !»

Μέτρησα. Πέντε σωστά.

Ὁ Σίλβιος ἀπόμεινε σὰ χαντακωμένος, ὅταν εἶ-  
δε με νὰνάψω σπέρτο, νὰ κάψω τὰ χαρτιά, καὶ οὔτε  
πρῶτα νὰ τὰ διαβάσω!

—«Τώρα, ἓνα μόνο μπορῶ γιὰ σένα. Θὰ φύγω  
δίχως νὰ μνησῶ τοῦ Καστέλλη. Ἐσύ πιά βολέ-  
ψου, κάμε καλὰ, δουλειὰ δική σου φτάνει ἐγὼ ἐ-  
δῶ νὰ μὴν εἶμαι.»

Καὶ μόλις ποὺ τοῦ ἀπόσωσα τὸ λόγο, ἄφαντος  
γίνουμαι καὶ βγαίνω ἀπὸ τὸ σπίτι. Ποτέ μου πιά  
δὲν τὸν ξαναεἶδα, τὸ Σίλβιο. Ξέρω μονάχα πῶς τὴ  
στιγμὴ ποὺ τὸν ἄφησα, προσπάθησε, ἀπὸ παλιά του  
συνήθεια, νὰ βγῇ ἀπαρατήρητος ὅξω, μὰ δὲν εἶχε  
πιά τὸ δαχτυλίδι, καὶ τὸν ἐπίασε ὁ νοικοκύρης μὲ  
τοὺς δυὸ φύλακες. Ἀναγνωρίσανε τὸ δημαγωγό,  
καταλάβανε πῶς εἶναι ὁ κλέφτης. Ἐμελλε ἡ δου-  
λειὰ νὰ καταλήξῃ σὲ μιὰ δίκη ποὺ τὴ φαντάζετα  
πιά καθέννας. Περιττὸ νὰ προστέσω πῶς γλύτωσε  
πολὺ γρήγορα ὁ Σίλβιος. Λένε πῶς ὁ λαός, πῶς ἡ  
Καμόρα τοῦ δώσανε χέρι. Μπορεῖ νὰ βοήθησε περι-  
σότερο θαρρῶ ἢ Κυβέρνηση, μ' ἓνα λόγο ποὺ θὰ  
εἶπε καὶ ὁ βασιλιάς.

Ἐγὼ ἔλαβα τὴν ἀνταμοιβή μου ἀπὸ τὸν Κα-  
στέλλη, ποὺ μοῦ σκάλισε πιά ἓνα ὥρατο βραχιόλι.  
Ἀπαρηγόρητος ἀκόμη γιὰ τὰ παημένα τὰ χρυσα-  
φικά, γιὰ τοὺς χαμένους τοὺς παράδες.

—«Ὅλα μου, ἔλα τὰ χρήματά μου !»

Ἐννοοῦσε τὰ χρήματα ποὺ εἶχε στὸ σεργάρι  
τοῦ γραφείου του. Μὰ δὲν πείραζε. Τὸ βραχιόλι  
του, βέρο ἀριστουργηματάκι.

Τῷ δῶσα τῆς Μυρρίνας μου, τὸ ἴδιο βράδι ποὺ  
μοῦ τὸ φέρανε. Εἴμουνε ἀκόμη ζαλισμένος, βαζιε-  
στιμένος, ἀηδιασμένος ἀπ' ὅσα ἔμαθα μὲ τὸ Σίλβιο,  
ἀπὸ τοὺς φόνους, τίς κλεψιές καὶ τὴν ἀπάτη. Γύρε-  
δα ἡσυχία, γύρεβα λίγη ἀλησμονιά. Νὰ ξεχάσω  
τὸν κόσμον μιὰ στιγμὴ. Νὰ μὴν ὑπάρχῃ πιά ὁ κό-  
σμος γιὰ μένα. Στὸν οὐρανὸ νὰ βρεθῶ, ἂν μπορού-  
σα, μέσα στὸν αἰθέρα, νὰ μὴ βλέπω παρὰ τὸν αἰ-  
θέρα γύρωθέ μου !

Παρακάλεσα τὴ Μυρρίνα μου νὰ μοῦ παίξῃ πά-  
λε τὸ βιολεῖ της, νὰ νασάνω. Ἀχ ! τί γαληνόψυχα  
ποὺ ἐπαιζε τὴ βραδεία ἐκεῖνη ! Ἀξαφνα μιὰ ἰδέα  
μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νού. Παίρνω καὶ τῆς βάζω τὸ  
δαχτυλίδι. Ἐπειτα τὸ γυρίζω. Καὶ τὴν παρακαλῶ,  
τὴν παρακαλῶ νὰ μὴν πάψῃ τὸ βιολεῖ της. Ἀχ !  
τὴν ἡδονὴ τὴν ἄφραστη ποὺ ἀπόλαψα τότες μὲ τὴ  
Μυρρίνα ! Τὴν ἀκουγα, δίχως νὰ τὴ βλέπω, τὴν  
ἄλλη τὴν αἰώνια, τὴν ἀθώρητη μουσικὴ ποὺ τὰ  
κυδερνᾷ ἔλα καὶ ἔλα.

Παρασκευὴ—δεφτέρα, 22—26, τοῦ Ἁγ. Δημήτρη,  
1909.

ΨΥΧΑΡΗΣ